ČECHOAUSTRALAN

KRAJANSKÝ LIST

ZIMA/LÉTO 2012 www.cechoaustralan.com

VY

Vy přede mnou
co hlíně vrátili jste kosti
nezůstanete navěky beze jména
Všichni vy jež nosím hlubinou
a slyším je životností
zděděné tváře zápůjčkou léna
Všichni vy
co marně toužili jste vzkřiknout -
Dluhuji vám naslouchání
poselství nevyřčená

Břetislav Kotyza

Generální konzulát České republiky: JUDr Milan Kantor
500 Collins Street, Melbourne 3000,
Tel: 03 9629 6196, Fax: 03 9629 1311

K ČEMU PAMĚŤ

Barbara Semenov

Kdo z nás by chtěl vzpomínat na temné doby lidstva. Jako ‚baby boomer' jsem byla ušetřena světových válek, teroru fašismu i komunismu – toho s politickými monster procesy padesátých let. O mou generaci se pouze otřel, když předstíral, že je v normálu. Komu normální nepřipadal, opustil ho. Moji vrstevníci mají proto již jen vágní představu o hrůzách války a totalitních diktatur, které neprožili. Natož pak mladá generace – ta teprve nemůže mít o těchto historických můrách ani zdání. V předávání paměti národů opět selháváme, jako už nesčetně generací před námi, abychom tak dopustili věčné opakování dějin točících se stále dokola. A zlo, které se kdysi dělo a které se dnes zdá být nepochopitelné, se narodí zítra zas. Jak dlouho ještě potrvá, než se svět, v jehož pohodlí jsme zlhostejněli, opět zhroutí? I generace ‚baby boomers', ač je notoricky známa tím, že se odmítá smířit se svým věkem a stárnutím, směřuje k podzimu svého rozkvětu. Generace předchozí neodvratně odchází a generaci po ní jsme v zahledění do svých naplněných životů nestačili varovat, zapomněli jsme jí připomínat, že svět se bude vždycky nacházet na hraně dobra a zla.

Paměť národa mne dostihla v květnových dnech, které připomněly sedmdesáté (už, i jenom a teprve) výročí jednoho z nejstrašnějších sledů běsu v Československé republice a potažmo v celém světě. Zeptáte-li se dnes dvacetiletého nebo i třicetiletého člověka, co ví o operaci Anthropoid, nadšeně se rozhovoří o mnoha operacích na svém mobilním telefonu Android; to bude asi tak vše. Přitom od nelidských událostí, které následovaly po atentátu na Heydricha, dělí tohoto člověka pouze několik desítek let života. Života, který miliony lidí nesměly dožít. A rozhodovali o tom zase jen lidé. Kde, jak a odkud se může vzít něco tak stvůrně zločinného, aby jeden mohl rozhodovat o tom, zda ten druhý smí žít? Myslím, že ani těmito otázkami se mladý dvacetiletý, třicetiletý ba ani čtyřicetiletý nezabývá. Zabývá se totiž věcmi jinými.

Věcmi pro něj důležitějšími. Zda si může vedle svého Androidu pořídit ještě ostatní vymoženosti dnešního technologického pokroku, který je, přiznávám, báječný. A také drahý. Účinný, rychlý, nezbytný. Šetří čas, šetří námahu, šetří i pracovní sílu, o kterou není zájem. Lidé bez práce nemohou mít to samé jako lidé s prací. Jsou bez příjmu, výdaje na moderní život a udržování současného stavu ekonomicky labilního a zalidněného světa jsou však vysoké. Nikdo nechce žít skromně, zvláště porovnává-li se s těmi, kteří se uskrovňovat nemusí. To je očividně nespravedlivé. Jak spravedlivě by se žilo v té zemi Utopie. A hle, objeví se vůdce, který prý ví jak na to! Je jen třeba jej následovat a plnit jeho představy, a bude zase hej, vždyť má svatou pravdu. Stačí víceméně odstranit/zlikvidovat to přebytečné moře lidí, co nám tu přerůstají přes hlavu, mají se dokonce lépe než my, a kvůli kterým se nemohu mít já tak, jak se mít mám. Je to jednoduché a nevadí, že už to někdo zkusil dřív s hrůzostrašným výsledkem.

Probírám se materiály, které se mi ocitly na redakčním stole. Poslali je krajané, kterým je přes osmdesát. Jsou to velmi osobní dokumenty z pozůstalostí lidí, které sami znali. Boris Diakovský z Melbourne píše o svém zesnulém příteli, Čechoaustralanovi Františku Dubovi. František Dub, narozený v roce 1927, žil v Austrálii od roku 1950. Prvních deset let v Sydney, potom pracoval v tunelech ve Sněžných horách a nějaký čas strávil i v Darwinu. Posledních 35 let prožil v Melbourne. Krajané ho považovali za samotáře a podivína. Chodíval mezi ně do hospody, ale sedával vždy sám a pil své pivo v koutku o samotě. Nikdy se nepřipojil do rundy, od nikoho nic nechtěl a své moudrosti lehce nerozdával. Zřejmě měl důvod ke své zasmušilosti.

Za druhé světové války působila jeho matka jako členka Červeného kříže a dostávala se k informacím o lidech, kteří potřebovali pomoc. Nechávali je s manželem přespat v jejich bytě. Mezi těmito lidmi byli i parašutisté ze skupiny Anthropoid. Po atentátu na říšského protektora Reinharda Heydricha 27. května 1942 byli rodiče Františka zatčeni Gestapem, brzy potom odsouzeni a v koncentračním táboře Mauthausen popraveni.

Vše, co Frantovi po rodičích zbylo, byl německý úmrtní list „Sterbeurkunde", potvrzující, že otec Karel Dub byl „erschossen am 24. Oktober 1942, um 17 Uhr 30 Minuten". Maminka byla popravena, jak s německou preciozitou říká její úmrtní list, „um 15 Uhr 52 Minuten".

Franta se skupinou 46 dětí, jejichž rodiče byli popraveni za účast na atentátu, byl osvobozen z koncentračního tábora 5. května 1945. Děti přežily poslední dny války v úkrytu v jihočeské vesničce Turovec, jejíž obyvatelé i přes vlastní nedostatek potravin na konci války, dokázali z toho mála, co měli, oddělit něco pro ty, kteří neměli nic. Děti v té chvíli ještě nevěděly, že se už nikdy nesetkají se svými rodiči. Ti jako přímí účastníci na přípravě a provedení atentátu na Heydricha všichni zahynuli 24. října 1942 v Mauthausenu.

A šlus, jen tak mýrnyx týrnyx, pak už jen poválečná zažloutlá lejstra - ‚vaše značka naše značka': Státní ústřední archiv vám sděluje, že ve fondu Ministerstva vnitra-referát Lidice, karton 47 je v seznamu osob, které byly 29. 9. 1942 odsouzeny stanným soudem Praha k trestu smrti a jejichž majetek měl být zabaven, pod pořadovým číslem 28 evidován Dub Karel, nar…, bytem…, ve fondu Gestapo Praha (101-636-4)… popraven…, evidenční číslo 892742…

Kolik takových čísel bylo zaevidováno, kolik životů se těmito čísly stalo? A ptám se dál. Nejen v historii válek, ale i v historii totalitních režimů. A kolik jich je neevidovaných, pohřbených v hromadných hrobech, zavražděných masovými zločinci, kterým čas od času lidstvo dovolí vraždit?

Další evidenční záznam, který mi přišel od Čechoaustralana, historika a spisovatele Stanislava Bertona z Queenslandu, potvrzuje, že krajanka Vilma Locherová, která dožila na Tasmánii, byla vězněna v Terezíně a v Ravensbrücku. Byla zatčena po atentátu na Heydricha jako manželka jednoho z prominentů v Londýně. V Ravensbrücku se stala díky svým jazykovým znalostem kápem na ubytovně, kde byly vězněné lidické ženy. Několik zachránila před plynovou komorou. Od jedné ze spoluvězeňkyň, Emmy Karafiátové dostala vševypovídající kresbu, která se zvláštní cestou osudu dostala z Ravensbrücku, přes Prahu, Tasmánii a Queensland až do mého počítače a do vydání Čechoaustralana.

Jedna z milionů zapomenutých pamětí. Dnes o ní píšu. K čemu paměť. Už teď vím, že ti, kteří vědí, k čemu paměť, vědí, o čem píšu. A ti, kteří to nevědí, to číst nebudou. Hlasy vůdců budou zajímavější.

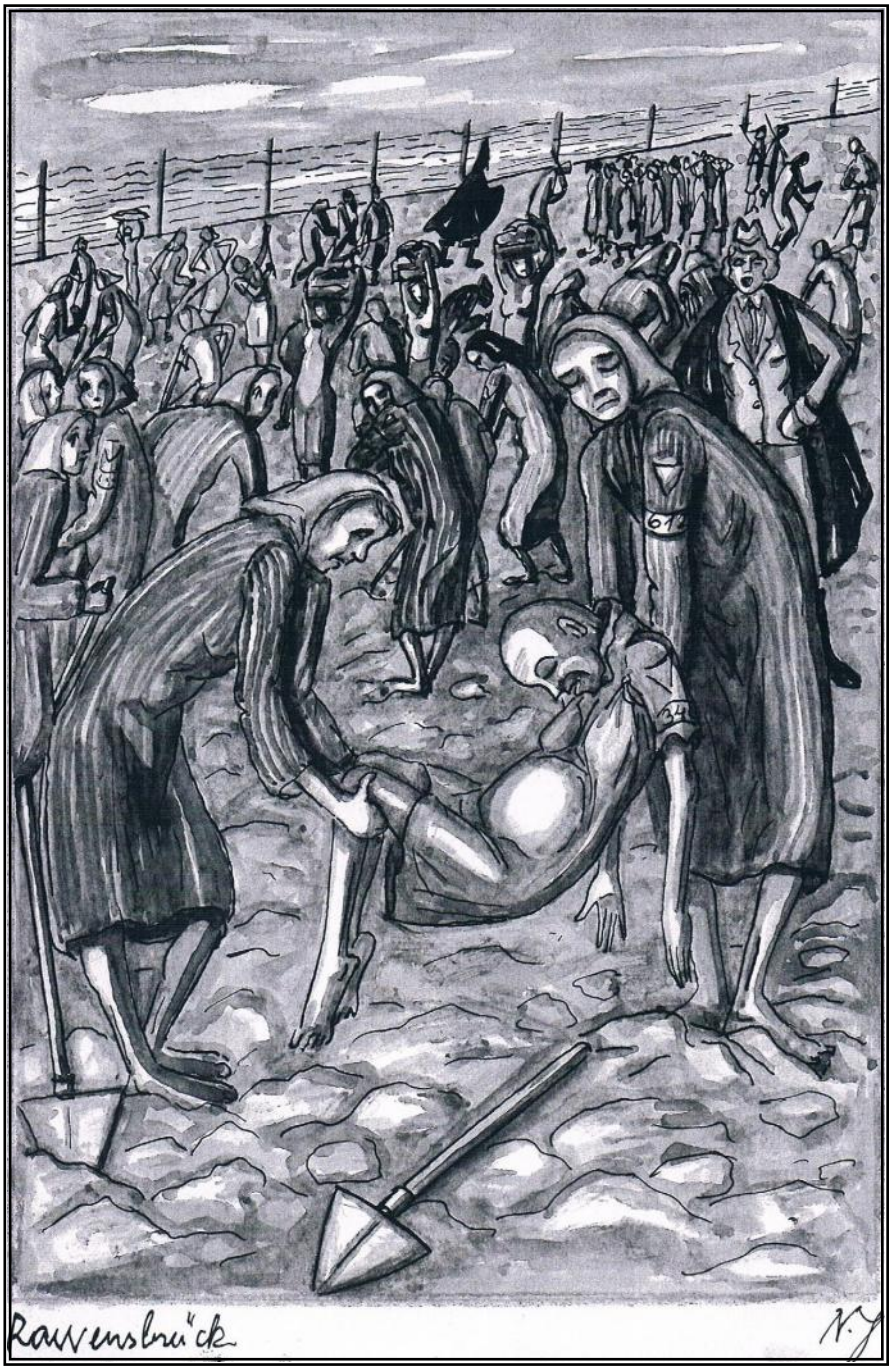

V červnu 1942 *mi bylo osmnáct let*, píše Stanislav Berton. *Atentát na Heydricha jsme všichni uvítali s nadšením. Rychle vyprchalo, jakmile jsme denně četli červené vyhlášky se jmény popravených. Atmosféru nacistického teroru si nedovede představit ten, kdo ji neprožil. Slovo otřes není dost silné.*
V rámci historického bádání o atentátu jsem získal různá zajímavá svědectví. O Lidicích jsem nashromáždil materiál na sto stran náčrtu. Část rukopisu jsem poslal před listopadem 1989 dr. Rudolfu Ströbingerovi do Německa, část po listopadu 1989 dr. Zdeňku Mahlerovi do Prahy. Zda něco z mých zásilek použili ve svých knihách a v televizních programech mi není známo.
Přibližně ve stejnou dobu, kdy Pražský rozhlas vysílal úřední zprávu o lidickém masakru, který opravdu otřásl spojeneckým protihitlerovským světem, přijel do Lidic oddíl židovských vězňů z Terezína, aby vykopali ***hromadný hrob pro zavražděné lidické muže****. Mezi nimi byl* ***Oto Hostovský****, který přežil holocaust a zaznamenal nezapomenutelný zážitek:-*

Velvyslanectví České republiky:
8 Culgoa Circuit, O'Malley, ACT 2606
Tel: 02 6290 1386, Fax: 02 6290 0006

Terezín – středa, 10. června 1942.

V tento den dopoledne nešla naše skupina jako obvykle na bohušovické nádraží – výjimečně není avizován ani příjezd ani odjezd transportu – pracujeme dopoledne v SS lazaretu na "Krétě" na kanalizačních pracích. Příslušníci SS se opalují na lehátkách. V poledne se vracíme do kasáren – na odpoledne je nařízena pracovní pohotovost. V 13:30 došel příkaz, aby 30 mužů pracovní pohotovosti nastoupilo na dvůr. Dostáváme krumpáče, lopaty, 35dkg chleba, 3dkg margarinu. Podle potravin to tedy vypadá na delší a těžší práci. Takový zvláštní příděl jsme ještě nikdy nefasovali. O otázce co a jak, nemáme již možnost mezi sebou promluvit. Funkcionář Arbeitsamtu nás odvádí na náměstí.

U SS komandatury stojí nákladní auto s plachtou, opodál osobní Mercedes Lagerkomandanta Seidla. Nyní se objevil v bráně komandatury Seidl. Má v ruce baterku a nařizuje nastoupit do nákladního auta, které řídí náš známý pan Veselý. Uvnitř vozu je velký sud chlorového vápna, což nevěstí nic dobrého. S námi jedou jako ozbrojený doprovod čtyři protektorátní četníci. Odjíždíme. Před námi Seidlův vůz, který řídí jeho šofér a adjutant Hans Wostrel. Cesta vede přes Doksany směrem ku Praze. Odbočujeme však z hlavní silnice a brzy nato zastavujeme.

Je cítit kouř, nevíme odkud. V blízkosti stojí ozbrojený Schupo. Na otázku, co se tu děje, odpovídá lakonicky: "Dort unten brennt ein Dorf (tam dole hoří vesnice)". Seidlovo "Alles raus" přerušuje naše další dohadování. Četníci zůstávají ve voze. Dle rozkazu tvoříme trojstupy. S krumpáči a lopatami na ramenou pochodujeme dolů do vesnice. Vpředu jde Seidl, na konci Wostrel.

Po pravé straně silnice čtu žlutočerný nápis na tabuli – "Liditz – Lidice". Je hluboké ticho, jen naše kroky je slyšet v tom příšerném tichu. Vesnice se zdá již napůl vypálená a tichá. Ohořelý inventář domácností leží na silnici a v příkopech – peřiny, šatstvo, boty, rádia a také zastřelení psi, kočky, slepice...

Odbočujeme nyní nalevo a zde na louce se nám skýtá strašlivý obraz – řady a řady zastřelených mužů! Asi deset kroků od nich zastavujeme. Seidl načrtává krumpáčem obrysy budoucího hromadného hrobu. Při práci máme dbát na to, abychom nepoškodili stromy! Doslovně – "aber die Baume sind zu schönen".

Je 16 hodin. Začínáme kopat. Seidl nás pozoruje a čtyři ozbrojení Schupo hlídají. Tu a tam je teď slyšet detonace, jinak je hluboké ticho. Schupo se každé dvě hodiny střídají. Pomalu se stmívá. Nařizují nám, abychom snesli veškerý hořlavý materiál a zapálili. Po třech, hlídáni jedním Schupo, hledáme po vesnici. Ještě zbylé ploty musíme strhávat a dole je menší sklad prken, který nám slouží po celou noc. Při návratu k hrobu utrousí nás hlídající Schupo česky: "Škoda republiky"...

U zdi stodoly jsou postaveny slamníky a skříně – ty máme také spálit. Jejich odstranění je svízelné – v bezprostřední blízkosti leží první řada povražděných lidických mučedníků.

Na třech místech lidického hrobu hoří nyní hranice, aby nám dávaly světlo na naši smutnou práci. Kouř a jiskry nám ji stěžují. Kolem 23. hodiny odchází Seidl, ovšem s připomínkou, že do šesti hodin ráno musíme být v hloubce 3 metrů, jinak že se můžeme klidně položit k ostatním. Když po půlnoci pozorujeme, že vzhledem k daným rozměrům hrobu – asi deset metrů délky a šest metrů šířky budeme v šest hodin ještě daleko určené hloubky 3 metrů, pracujeme rezignovaně a apaticky dál. Vedle mne pracuje Viktor Aron – střídáme se spolu v kopání a vyhazování hlíny. Je velké dusno, svlékli jsme si košile a pot se z nás jen řine. Tu a tam se ozývají detonace. Je nám nařízeno konat svou potřebu pět kroků od zastřelených. Franta Krása, vedoucí naší skupiny nás vybízí, abychom vydali ze sebe vše a do šesti hodin byli v určené hloubce. Vždyť se chceme vrátit domů! Kam? Ovšem, alespoň "domů" do Terezína.

Přesně v šest hodin je Seidl na místě. "Das sind euere drei Meter, ihr Arschlöcher?" řve. "No počkejte, já vám ukážu, žádná snídaně nebude!" Jsme v hloubce asi 2,30 metrů. Stojím nyní na povrchu a odhazuji hlínu dál. Opodál stojí Seidl, má zde dobrý přehled o tom, co se dole děje. Wostrel k němu přistupuje a cosi mu sděluje. Seidl nařizuje Weilovi a mně vzít kolečko a jet za ním. Vstupujeme do nízkého podlouhlého přízemního domku, který je nablízku a který zůstal ještě uchráněn. V kuchyni u kamen leží mladší, asi pětadvacetiletý muž. Přeřízl si žíly na rukou. Převážíme ho na kolečku k ostatním. Schupo a SS zatím střílejí zbylé slepice a holuby. Odhazuji stále ještě hlínu dál. Minul mě kamínek – otáčím se – opodál stojí Seidl a povídá: "Das nächste Mal treff ich besser, aber mit vas anderm!" Dávám mu mlčky za pravdu. Asi jsem nepracoval pro něj dost pilně.

V 9 hodin nám nařizují změřit hloubku, je to asi 2,70 metrů. "Dost a zplanýrovat!" zní rozkaz. V 11 hodin je hromadný hrob vykopán.

Dostáváme nyní černou neslazenou kávu a 2 kousky chleba a smíme si jít na chvilku odpočinout. Leháme si na trávník u vchodu do zahrady. Odpočíváme asi půl hodiny. Mezi řadami mrtvých se procházejí SS a fotografují... A opět nás volají. Špatně se nám vstává. V zádech máme pocit rozbitých žeber a také se citelně ozývá hlad. Máme nyní mrtvé pochovat. Máme nyní prohlížet mrtvé a cenné věci jako peníze, hodinky, legitimace i cigarety a podobně máme hodit do pytle, který drží Schupo. Má-li mrtvý dobré boty, musejí se zout. Šest z nás je posláno do hrobu a ostatní musíme začít s nařízenou prací. Kdo se zdráhá, je surově kopnut a je mu vyhrožováno zastřelením. Stojíme nyní mezi řadami mladých stromků, u nohou prázdné patroly. Teď teprve se díváme mrtvým tváří v tvář. Téměř v každém obličeji zůstal výsměch katanům, kteří je zavraždili. Leží na zádech, na boku. Mladší člověk

se drží křečovitě staršího – snad syn a otec. O kousek dál farář v hnědém úboru – jeho bílá hlava zrudla krví. Opodál silnější muž větší postavy s brýlemi. Pak muž s odstřelenou horní částí hlavy. Ta se musí hledat a nasadit, aby prý měl zas mozek a mohl o všem přemýšlet, jak zní cynický rozkaz. O kousek dál leží hubený muž vyšší postavy, tmavovlasý, v tmavém saku, leží se zdviženou pěstí. I zastřelený bílý pes leží opodál, neopustil svého pána ani v poslední chvíli.

Mrtvé nosíme čtyři ke hrobu. To je podle SS příliš pomalu. Prý stačíme dva. Mrtvého máme tahat za nohy, obličejem k zemi. Děláme to opačně, bereme je za ruce a dopravujeme ke hrobu. Když se nikdo nedívá, kapsy nekontrolujeme a pochováváme je se vším, co mají. Téměř každý má u sebe namazaný chleba, který je nyní potřísněn krví. Podle slov Seidla bychom si takový chléb mohli vzít…

Kamarádi dole v hrobě přebírají od nás mrtvé a pokládají je na pravý bok, jednoho vedle druhého, obličejem směrem k hřbitovu. Každý mrtvý má dvě až tři rány v prsou a na hlavě – tu a tam ještě krvácející.

K páté hodině jsme pochovali, za stálého hulákání, řevu a smíchu opilých a přiopilých příslušníků Schupo a SS poslední lidické muže. Bylo jich – jak bylo nařízeno počítat – 174 a 1 pes. "Der Hund kommt zu den andern Hunden!" – byla odpověď na otázku, co se psem.

Začíná pršet. Nad námi krouží letadlo. Musíme nyní mrtvé posypat chlorovým vápnem, které jsme přivezli v sudu z Terezína. Prší stále více a těžko se nám hrob zahazuje. Hlína je nasáklá vodou, lepí se na nohy a na lopatu a pociťujeme nesmírnou únavu. Pomalu mizí pod hlínou těla – jen jedna natažená ruka se zaťatou pěstí se zvedá ještě dlouho coby žaloba a výstraha z polozasypaného hrobu. Za hodinu mizí také ta.

Vedle mne pracuje Karel Lagendorf – je zřejmě úplně vyčerpán a minutku odpočívá. To zahlédl na druhé straně Wostrel, běží přes čerstvý hrob a bije Karla bičem do obličeje. Karel krvácí a poslední rány, které v Lidicích padly, byly za námi.

V 10 hodin 11. června 1942 večer je hrob zasypán. Stavějí nás opět do trojstupů a počítají. Vidím Pepíka Roubíčků, Béďu Weila, Frantu Strausse, Frantu Krause, Viktora Laše, Frantu Krásu, Viktora a Jirku Aronovi, Karla Lagendorfa a ostatní. Je nás 30, všichni.

Máme zapadlé oči, ztrhané rysy, krvácející ruce...

A věčnou vzpomínku na třicet hodin prožitých s mučedníky Lidic...

Na motiv lidických růží

Krev růže, kterou nesmyješ
trn růže, který stále raní
A žádné vzpomínání
nezabrání…
Zlu, co se věčně rodí
Dál krvácejí růže
Svět za to může
A trochu ty i já

Hořce mi voní červen
po lidických růžích…
i po těch, co zahradník na výročí uříz,
k bílým a červeným na modro do věnce obarvil.
Teď usychají jejich plátky
podél zdi kostela Cyrila, Metoděje
na jejich svátky.
Lidé bděte, růže nebarvěte.

Růžový sad, bronzová pieta kratičkým životům,
tok divných myšlenek, kdo moh', kdo nemoh' být.
Kdo o tom rozhodoval, moh' to snad Bůh?
- stane se, když není v nás?
Dešťová slza na květu stolistém,
a stovky svící, na tisíc váz,
a ticho, ticho toho, kdo nemoh' být.

Barbara Semenov, 2012

HEYDRICHIÁDA

Miloš Ondrášek

Pannwitzova zpráva o atentátu na Heydricha. Z německého originálu přeložil a poznámkami doplnil Stanislav Berton. Nakl. BVD, Praha, 2011, 123 stran + 34 celo-stránkových fotografických příloh, formát 17x12 cm, cena neuvedena.

Reinhard Heydrich (1904-1942) byl generálem hitlerovské policie a náčelníkem skupiny, která byla v roce 1939 zřízena k potlačování činnosti nepřátelské nacistickému Německu. V roce 1941 byl jmenován tzv. říšským protektorem Čech a Moravy a byl pověřen zlikvidovat národní osvobozenecké hnutí. Okamžitě po nástupu do funkce vyhlásil civilní výjimečný stav na celém území českomoravského Protektorátu, Slovensko se osamostatnilo a napojilo na tzv. Osu, které dominovalo fašistické Německo.
Pro velezradu a nadržování nepříteli byl zatčen tehdejší protektorátní ministerský předseda Eliáš a odsouzen k trestu smrti, tak jako ze stejných důvodů pražský primátor dr. Klapka. Byla popravena řada vysokých důstojníků Čsl. armády a stovky občanů. Sokol, Orel a skautské hnutí byly rozpuštěny. Poslech rozhlasových zpráv z Londýna a Moskvy byl přísně zakázán. Byla zostřena opatření proti Židům. V této vlně Heydrichova teroru se exilová československá vláda v čele s prezidentem Benešem pokusila vzkřísit domácí vojenské organizace. Vynořili se lidé fašistického a antisemitského zaměření, kteří byli za různé výhody ochotní spolupracovat s nacistickým režimem, jiní se stali udavači. Nevadilo jim, že jejich oběti, čestně smýšlející Češi byli odvezeni do koncentračních táborů anebo okamžitě popraveni zastřelením nebo oběšením. Na samém konci roku 1941 přistály v Čechách z Anglie vyslané tři paraskupiny. Silver A a Silver B měly navázat přerušené spojení mezi Londýnem a domovem a pracovat především zpravodajsky. Třetí, Anthropoid, měla poslání nejvážnější, provést atentát na Heydricha, tímto úkolem byli pověřeni rotmistři Jozef Gabčík a Jan Kubiš.
Můj dnes již nežijící melbournský přítel, bývalý důstojník čsl. západní armády mi řekl, že byl plukovníkem Františkem Moravcem, velitelem zpravodajského oddělení čsl. zahraniční armády, s tuctem jiných vybrán do výcviku ke splnění tohoto úkolu, jak se zbavit Heydricha. Uvažovalo se i o únosu. Na poslední chvíli byli vybráni Gabčík a Kubiš, můj přítel se pak bojově zúčastnil invaze a osvobozeneckých vojenských operací.
Dne 27. května 1942 byl v Praze Libni na Heydricha spáchán atentát. V zatáčce tehdejší Kirchmayerovy ulice (dnešní Zenklova) stál Gabčík, přijel tam na kole, tak jako Kubiš, který zaujal pozici 15 metrů opodál jako záloha. Další parašutista, Josef Valčík, signalizoval přiblížení auta s protektorem. Když otevřený mercedes míjel Gabčíka se samopalem skrytým pod pláštěm, zamířil jej na Heydricha, ve zbrani se zpříčil náboj a vypověděla. Kubiš pak hodil směrem k autu ruční granát, který explodoval na zadním kole vozidla. Heydrich byl zraněn, za Gabčíkem na útěku se vydal řidič, toho pak parašutista v běhu pistolí postřelil a tak ze sebe setřásl. Heydrich svému zranění podlehl v nemocnici na Bulovce o týden později následkem otravy krve, infikovaly ho koňské žíně z čalounění sedadla mercedesu.
Po atentátu se parašutisté skrývali u českých vlasteneckých rodin a posléze v pravoslavném kostela sv. Cyrila a Metoděje v Praze, byli za tři týdny zradou vypátráni, v kryptě kostela zahynuli spolu s příslušníky skupin Silver A a B. Vytopili je pražští hasiči. Představitelé pravoslavné církve v čele s biskupem Gorazdem byli popraveni. Církev byla rozpuštěna. Po následující týdny docházelo každý den k popravám i celých rodin, u kterých se z Anglie vyslaní parašutisté ukrývali. Další stovky vynikajících osobností veřejného života i prostých občanů bylo zatčeno s odůvodněním, že schvalovali atentát. K následujícím popravám docházelo bez řádného soudu a bez důkazu viny. Pro podezření, že někteří z parašutistů se skrývali v Lidicích u Kladna, byla tato obec srovnána se zemí, všech 173 mužských obyvatel včetně faráře na místě zastřeleno a ženy s dětmi odvezeny do koncentračních táborů.
Tyto okolnosti jak neslýchané statečnosti, tak bezohledného teroru, byly již mnohokráte zpracovány, časopisecky, knižně, ve filmu, česky, anglicky i německy. Šlo většinou o literaturu či kinematografii faktu, i když se popis událostí nejednou od sebe lišil vzhledem k nedostatečné informovanosti autorů. Nejednou tato skutečná událost byla zpracována ve formě románu, ve kterém šlo zejména o napínavost i na úkor pravdivosti. Stále se mezi námi diskutuje, zda atentát na Heydricha byl opodstatněný za cenu na životech, kterou vyvolal. Zda si československá londýnská vláda, která vyslala parašutisty, byla vědoma pravděpodobnosti takového bezohledného a krutého násilí ze strany Němců. Přikláním se k názoru, že atentát byl nutný, prokázal národní odpor proti nacistické okupaci. Poláci říkají „lepší ve stoje zemřít, než v kleče žít“. Bohužel ten český hasič, který vsunul do okénka krypty, kde se parašutisté skrývali, na hydrant napojenou hadici, aby je vytopila, se řídil Švejkem: „raději budu pět minut zbabělej, než celej život mrtvej“.
Stanislava Bertona (nar. 1924) události spjaté s nacistickou okupací zajímají řadu let, popsal je v mnohých hodnotných textech. Za zvláštní zmínku stojí to, že Berton, který v padesátých letech emigroval do Austrálie, nyní žije na jejím východním pobřeží, kde je definitivně dobrý přístup k plážím Jižního Pacifiku. Ale dvacet tisíc kilometrů daleko k pražským archivům shromažďujícím dokumentaci událostí, ke kterým došlo před sedmdesáti lety. A navíc, autor je soukromník, nemusím připomínat, že penzista,

který není nikým finančně podporován tzv. granty, bez kterých se dnes český výzkum neobejde - až na Bertona. Je držitelem stříbrné medaile Ministerstva zahraničních věcí České republiky. Heinz Pannwitz byl za války vyšetřovatelem pražského gestapa, byl jmenován šéfem komise, která měla všechny okolnosti atentátu objasnit. Berton se dostal jakýmsi záhadným způsobem k jeho dvěma rukopisným zprávám, které byly v majetku Pannwitzovy vdovy, přeložil je do češtiny a doplnil mnoha cennými vysvětlivkami. Dvě třetiny obsahu publikace tvoří Bertonův komentář, který je po nejedné stránce objevný. Berton se neváhá zmiňovat i o svém životě.
Jeví se mi dvojí projekce. Jde jednak o popis událostí spjatých s atentátem a jednak o chování českého obyvatelstva okupované Prahy. V tomto pohledu na první místo kladu ty, kteří se zachovali čestně, vlastenecky i za cenu života. Většina však sklonila hlavu a do ničeho se nepletla, aby mohla kdykoliv prohlásit „jsem loajální“ bez poukázání na jakou stranu. Třetí skupinu, na štěstí během nacistické okupace nepříliš početnou (za komunismu to již bylo jinak), tvořili zeměrádci a vlastizrádci.

Podle smutné skutečnosti popsané v Bertonově publikaci hrají osudovou roli proradné osoby, jak mezi obyvatelstvem, tak i mezi parašutisty samotnými. Je příslušnost k českému národu nepovinná?

*Ve dvou obcích Královéhradeckého kraje si připomněli pietními akty 68. výročí seskoku paradesantní skupiny **Barium** – 3. dubna 2012 ve Vysoké nad Labem (u Hradce Králové) na hřbitově nedaleko od místa seskoku a 7. dubna 2012 v Synkově-Slemeně u památníku tohoto výsadku. V těchto obcích a stejně tak v Žamberku na tyto hrdiny nikdy nezapomínají…*

BARIUM

Vladislav Severin

Když se 3. dubna 1944 ve 23 hodin a 15 minut u Vysoké nad Labem snesly padáky se členy paravýsadku BARIUM, nikdo netušil, že se začala psát jedna z nejslavnějších kapitol odboje severovýchodních Čech. Josef Šandera – Velký Josef, Josef Žižka – Malý Josef, Tomáš Býček – Tomáš. Tři jména, která zanedlouho začala znepokojovat a posléze doslova děsit představitele německého bezpečnostního aparátu v Protektorátu.
K tomu vedly měsíce tvrdé a nebezpečné práce nejen této trojice, ale i několika stovek (!) přímých spolupracovníků.
Mezi prvními lidmi, kteří přišli na místo seskoku skupiny BARIUM, byl Antonín Krám z Vysoké nad Labem spolu s několika dalšími muži, kteří zahlazovali stopy po přistání na rozbahněném poli. Antonín Krám nikdy doma před manželkou o těchto, ani o dalších věcech, které souvisely s odbojem, nemluvil. Pouze říkal: “Nic nechtěj vědět, protože kdyby tě náhodou zatkli a mučili, ať nic nemůžeš prozradit.“ Je to syrové a kruté. Ale bohužel jedině správné.
Cesta členů BARIA po přistání vedla do Holic, kde se po neúspěchu s kontaktními adresami otočila zpět k Hradci Králové, kam podle prvotního plánu vypracovaného velitelem výsadku Josefem Šanderou ještě v Anglii, měla původně vést cesta jako první. Jednalo se o lokalitu zvanou „Farářství“.

Události spojené s konečně úspěšným uchycením se skupiny v Hradci Králové, nalezení úkrytu pro vysílačku a hlavně místa, odkud se mohlo zahájit vysílání do Londýna Josefem Žižkou na Rychnovsku, byly popsány již v mnoha jiných článcích. Rád bych se věnoval věcem, které nejsou až tolik známé nebo ještě hůř, nemluví se o nich vůbec.
Skupina BARIUM, hlavně prostřednictvím Velkého Josefa, dokázala po několika měsících práce vejít ve styk s několika civilními odbojovými organizacemi a co víc, dokázala je propojit a společnými silami tak vybudovat rozsáhlou, pečlivě a podrobně organizovanou armádu lidí, kteří byli připraveni v příhodný okamžik k ozbrojenému vystoupení. Samozřejmě za předpokladu letecké dodávky zbraní. Pro tento účel bylo vybráno velké množství přistávacích ploch, které byly i se souřadnicemi a krycími názvy odvysílány do Anglie. K obsluze těchto míst byly vycvičeny skupiny lidí. Také zde byly skupiny diverzní, v té době již ozbrojené z místních zdrojů, které měly přerušit telefonní a elektrické vedení v přesně určených místech a likvidovat německé strážné u vybraných objektů.
Tím by byl umožněn nástup ostatních skupin pro vyzbrojení a nastoupení do určených bojových prostorů.
Celá organizace byla rozčleněna do čtyř divizí a podle údajů, které jsou v materiálech k dispozici, čítala 46 000 lidí! Skupina BARIUM přes svoji vysílačku MARTU o veškerém dění informovala Londýn. Státní sekretář K. H. Frank dostal zprávu od německých bezpečnostních orgánů o velké, zvláště nebezpečné organizované

Konzulát České republiky,
169 Military Road, Dover Heights, NSW 2030
Tel: 02 9581 0111, Fax: 02 9371 9635

skupině, kde hrozí možnost ozbrojeného vystoupení ve velkém rozsahu. Zpráva byla natolik alarmující, že ji zařadil do celkového bezpečnostního hlášení z Protektorátu, které pravidelně předával do Berlína Heinrichu Himmlerovi. Ten tato hlášení, která mu docházela i z dalších částí Třetí říše, dále zpracovával a ze souboru těch nejdůležitějších informací vytvořil vlastní hlášení, které předával pak přímo Adolfu Hitlerovi. I on přisoudil této informaci mimořádnou důležitost. A tak se výsledky činnosti BARIA dostaly až na stůl samotného Vůdce.
Do Londýna byly také posílány zprávy o zbrojní výrobě, vojenských transportech, seznamy udavačů. Tyto informace pocházely z velmi rozsáhlého území, včetně Prahy. V době, kdy došlo ke spojení velení všech již zmiňovaných odbojových organizací, vznikla mezi nimi i úmluva, kterou inicializoval a jako podmínku si dal velitel vojenské organizace generál František Bláha. Stálo v ní, že civilní organizace nebudou kromě styčného důstojníka znát žádného jiného člena vojenské organizace, ani žádné jiné bližší údaje o této organizaci. A že ani Šandera a další jmenovaní představitelé civilních organizací nesdělí svým členům nic, z čeho by se dala usuzovat existence nějaké vojenské organizace. Dále, že vojenské organizaci nebude o civilních skupinách oznamováno nic kromě čísel skupin apod. Šandera a další dva představitelé civilních organizací byli důrazně vyzváni, aby ani navzájem svým členům skupin nesdělovali nic o existenci jiných civilních ilegálních skupin. Ujednání sledovalo ten účel, aby v případě prozrazení některé skupiny nemohla pohroma postihnout i skupiny ostatní, jak se dalo při výslechových metodách gestapa předpokládat.
Úmluva měla po válce i jistý paradoxní dopad, že při sepisování odbojové činnosti jednotlivých skupin a zhotovování seznamů jejich členů začala vznikat rivalita a podezřívání z přivlastňování si zásluh. Někteří lidé z odboje si bohužel mysleli, že jen jejich dílčí organizace pracovala a jen jejich seznamy jsou správné. Bylo vytvořeno několik prověřovacích komisí, které se snažily pracovat zodpovědně. Bohužel únorové události roku 1948 měly zásadní vliv i na jejich činnost, případně rozpuštění a vyškrtnutí. A tak stále některé události, ale hlavně jména některých členů bývalých ilegálních organizací nejsou nikde uváděny. Některými poválečnými historiky docházelo ke zlehčování, někdy i bagatelizování činnosti BARIA a spolupracujících odbojových organizací. To si v žádném případě nezaslouží.
Josef Šandera, Josef Žižka, Václav Vachek, manželé Frošovi, Karel Rohlena, generál František Bláha, mjr. Jaroslav Černý, Antonín Krám, František Špaček, Karel Čermák, Jaroslav Hamoun, František Rubek, dr. František Buřil,… byli ubiti, popraveni, zemřeli v Terezíně nebo na následky věznění či spáchali sebevraždu. Vojáci, civilisté, členové různých politických stran. To je nahodilý výběr a malá část těch, kteří v severovýchodních Čechách položili své životy v jedné velké společné organizaci, vedeni jedinou společnou myšlenkou. Vyhnat německé okupanty a znovu obnovit samostatné Československo.

MÁME SE BÁT FAŠISMU

Tomáš Grulich

Dostal se mi do ruky leták, který vyzývá na demonstraci 15. března 2012 v Praze na Václavském náměstí. Nikdo nebyl pod touto výzvou podepsán a tak jsem pomocí Googlu zjistil, že za svoláním stojí Holešovská výzva. Slyšel jsem o ní, ale poprvé jsem se rozhodl si výzvu nejen přečíst, ale seznámit se i s dalšími písemnostmi. Musím přiznat, že mně přebíhal mráz po zádech. To co jsem četl, není jen věcí nějakého politického názoru, to není pluralita politického systému, to je nástup čistého fašismu v krystalické podobě fašismu italského. Tak, jako je Hitler a Stalin axiomem zla, o čemž se nediskutuje, zde není právo na názor, je fašismus, národní socialismus a komunismus čisté totalitní zlo.
Pro srovnání jsem si z knihovny vybral knihu Jana Kaprase „Fašismus“, která vyšla v nakladatelství L. Mazáče v roce 1936. Tedy ještě pár let před II. světovou válkou. Zde autor vychází z myšlenek Benita Mussoliniho, podle něhož byly příčinou války a neblahé situace hospodářské krize politické strany, které se zdiskreditovaly. Ve státoprávním uspořádání navrhli italští fašisté vedle obvyklých činností – soudní, výkonné a zákonodárné - ještě činnost korporační a syndikátní, která by svým způsobem konkurovala politickým stranám a parlamentu. Vznikaly tak další komory, Národní rada korporační, která nevzniká volbou, ale jmenováním zástupců příslušných organizací výrobních složek. Tato čistě úřední složka řízení státu byla intervenční organizací hospodářskou, jednalo se tedy o státem řízenou ekonomiku. U nás tomu odpovídala Státní plánovací komise. Vedle korporativismu nabýval na důležitosti syndikalismus, který zastupoval jednotlivá odborová hnutí zabývající se na státní úrovni otázkami sociálními. Konfederace syndikátů měla 800 nevolených, ale jmenovaných členů jednotlivých zaměstnaneckých konfederací, např. zemědělských zaměstnanců a dělníků, zaměstnanců a dělníků průmyslu a obchodu apod. Vytvářel se tak dojem, že se na moci podílely široké vrstvy obyvatelstva, které nebyly ovlivňovány politickými stranami, ale potřebami státu (korporace) a jejich občanů (syndikáty). Celé vedení státu tak nebylo závislé na volbách, ale na vládě jmenovaných odborníků.
Podívejme se na Holešovskou výzvu. Nejsou zajímavé jednotlivé body, ale především způsob jejich realizace. Například demise vlády a jmenování úřednické vlády si představují vyzyvatelé takto:
„Okamžitá demise vlády. Jmenovat nového předsedu vlády, který bude sestavovat vládu odborníků. Tento nový předseda vlády bude jmenován na základě předloženého návrhu, který vzejde z konsensu lidového hlasování, které bude řídit Národní rada,

jako orgán vzešlý z rozhodnutí Holešovské výzvy. Vybraná osoba pak po jmenování předsedou vlády vybere z návrhů iniciativ, občanů i dalších institucí skutečné odborníky, kteří vytvoří dočasnou vládu naší země. Tito odborníci musí být podrobeni testům, které jsou běžně používány pro přijímání odpovědných pracovníků ve všech renomovaných firmách světa. Tentokrát budou tyto testy zaměřeny jednak na odbornost, a jednak také na morální, mravní a moudrostní hodnoty jedinců. Poté bude tato vláda formálně jmenovaná do funkce prezidentem republiky. Parlament odstoupí. Tím vytvoří prostor pro vypsání nových voleb. Tyto volby připraví a uskuteční nová dočasná vláda odborníků. Tyto volby se budou provádět již podle nového konceptu, tedy podle systému, který navrhne Národní rada. Volby se budou provádět zespodu, tedy od obce, bez účasti politických stran, ale za účasti všeho obyvatelstva a občanských iniciativ. Úspěšní kandidáti mezi sebou zvolí své zástupce, kteří postoupí do dalšího (oblastního) kola, a ty pak zvolí další zástupce pro okresní kolo, a tak podobně, až se naplní i státní instituce. Pro naši zemi stačí jen několik kol. Tímto způsobem budou vybrání nejlepší lidé, kteří si to zaslouží a bude zcela pominut systém kandidátů (jde o egoisty) a už zmíněný systém politických stran, což je přežitek oligarchie. Ve skutečné demokracii politické strany nemají místo.“

Vedle „vlády odborníků“ navrhují zástupci iniciativy vytvářet skupiny lidí jednotlivých resortů (zemědělství, zdravotnictví, školství, kultura, věda, doprava a mnohé další). V těchto skupinách se pak řízení ujme příslušný odborník. Z textů jsem vybral představu o tom, jak by měl vypadat resort obrany a jeho první úkoly:

1. Postavit Alexandra Vondru před soud za vlastizradu
2. Vystoupit z válečné skupiny zvané NATO
3. Obnovit unikátní vojenské projekty jako například radiolokator Tamara
4. Udělat z vojáků zpátky armádu ČR namísto současných žoldáků

Proboha nedopusťme, aby se takoví lidé dostali k moci. Parlamentní systém založený na konkurenci politických stran je jediným a vyzkoušeným způsobem řízení společnosti. To, že se do politických stran někdy dostanou lidé, řečeno eufemisticky, zvláštní, nehovoří nic o krizi systému, ale o nevhodných jedincích, kteří se shodou okolností dostali k moci. Demokracie je jediný systém, který to sice krátkodobě umožní, ale následující volby tyto jedince zase vypudí. Samočisticí demokratická regulace funguje, i když i na můj vkus poněkud pomalu. Nenechme se otrávit šílenostmi, které přináší současný soudní proces s Vítem Bártou a spol. Nevolejme po politice a vládě odborníků a úředníků. Je to cesta do pekel, která je horší než všechny zavrženíhodné špíny, fízlování a odposlechy. Na jejich likvidaci a omezení máme soudy a policii.

Ještě jeden doplněk. Iniciativa „Holešovská výzva“ si vybrala pro demonstraci skutečně symbolické datum – 15. březen je černým písmem zapsán do našich novodobých dějin jako den, kdy byla zahájena okupace zbytku bývalého Československa.

checkusouttravel Czech Travel Specialist

Levne letenky do a z Evropy
s Emirates, Korean, Etihad, Czech Airlines
a s mnoha dalšími

Túry – Česká republika a Střední Evropa
Plavby po evropských řekách

Levné túry z Prahy do zahraničí

Volejte 1300 794 543
e-mail - info@checkusouttravel.com.au

www.checkusouttravel.com.au

checkusouttravel Czech Travel Specialist

Noční lovci

Cosi jako kuna chodí kolem mého domu,
však stopy její mizejí mně v tmách,
a bojím se, že nezabráním tomu,
by svou kořist neodnesla přes můj práh.

V noci děsí mě zvuk kroků na ulici,
poslouchám, zda zastaví se u nás u dveří,
na spící děti patřím, netušící,
že čísi ruka možná těžce udeří.

Hvězdy až zvolna hasnou na obloze,
v šedivé mlze zaúpěl výkřik – dětský vzlyk.
Noční lovci zatáhli síť, v níž lidské hoře
zanikne ve tmě jak ten hvězdný třpyt.

Božena Šamánková, 1942

ČECHOAUSTRALAN
10

Muzeum českého a slovenského exilu 20.stol., Štefánikova 22, Brno 602 00, Email: muzeumexil@muzeumexil.cz

KRUTÝ PŘÍBĚH JEDNÉ LÁSKY

Petr Šraier

Na začátku tohoto příběhu bych rád pozdravil všechny krajany v Austrálii. Jsem moc rád, že mi paní Barbara umožnila přispět do tohoto čísla Čechoaustralana, které pojednává o naší nedávné tragické minulosti.
Je mi 24 let a jsem studentem historie na filozofické fakultě a orální historie na fakultě humanistických studií Univerzity Karlovy. Narodil jsem se a dosud žiji v Benešově, ve městě asi 40km jižně od Prahy, někteří budou Benešov jistě znát díky zámku Konopiště ležícím v jeho bezprostřední blízkosti.
Zajímám se zejména o české moderní dějiny se zřetelem na dějiny každodennosti v první polovině minulého století, o český protektorátní film, baví mě pátrat po osudech zapomenutých hereckých osobností. Dalším tématem mého, nejen studijního, ale i osobního zájmu, je holocaust spojený s tragickým prožitkem několika tisíců někdejších protektorátních občanů. Zrovna v den, kdy píši tyto řádky, jsem se zúčastnil veřejného čtení jmen obětí holocaustu, Jom ha-šoa, na jednom z nejkrásnějších pražských náměstí, na náměstí Míru na Vinohradech. Toto čtení se letos konalo již po sedmé, já jsem zde byl podruhé. Letošní ročník byl pro mě výjimečný tím, že jsem si přinesl svůj vlastní seznam osmi obětí z mého rodného města, kam jsem zařadil také jméno *Adély Pickové* a *Bedřicha Bondyho*, které zde zmiňuji záměrně, právě tito dva lidé jsou důvodem, proč jsem se obrátil na paní Barbaru se svou žádostí, kterou naleznete také v tomto čísle.
Rád bych se zde zmínil o tom, jak jsem se k těmto lidem dostal. Přibližně před třemi lety jsem začal intenzivně pátrat po osudech benešovských židovských občanů, kterých zde bylo téměř dvě stě a z nichž se nevrátil téměř nikdo, počet navrátilců nepřesáhl číslo deset. Jediné, co připomíná židovskou komunitu v Benešově, je starý a nový židovský hřbitov spolu se skromným památníkem vybudovaným z bývalé márnice. Zde se nachází expozice o židovském osídlení v jedné části a v druhé části jsou jména obětí holocaustu z Benešovska. Když se mi podařilo spojit s poslední benešovskou pamětnicí této strastiplné doby a podívat se díky ní na uzamčený hřbitov a k tomu naslouchat jejím zajímavým zážitkům z doby, kdy byla vězněna spolu se svými sestrami tři roky v Terezíně (od transportu na východ je chránila jejich maminka, která nebyla židovského původu), začalo moje pátrání po zapomenutých občanech naplno. Dodnes pro mě zůstává nepochopitelné, jak je možné, že nikomu po válce nechyběl nikdo z židovských rodin, které byly rozesety po celém městě, vždyť mezi oběťmi bylo také několik mladých lidí. Připomenuti byli až v polovině 90. let díky vybudování památníku, ale i přesto se dodnes o jejich osudech mnoho neví. Snažím se proto alespoň částečně rekonstruovat osudy některých rodin, bohužel to jde velmi těžko, pamětníků rychle ubývá a mnohdy dá také velkou práci vůbec někoho vypátrat, přesto se nevzdávám, tito lidé si to totiž zaslouží.
Ale abych se vrátil k již zmiňované dvojici. Při procházení hřbitovem mě mj. zaujal náhrobek se dvěma jmény – Bedřich Bondy a jeho žena Aduška roz. Picková. Díky internetových databázím a především díky pamětníkům se mi podařilo zjistit, kdo byli tito lidé.
Adéla Picková se narodila v roce 1923 Růženě a Hugovi Pickovým, v této rodině již byla o dva roky starší sestra Helena. Pickovi bydleli v dnešní Tyršově ulici, kde rodina Růženy Pickové vlastnila pavlačový dům s obchodem. Ve stejném městě se roku 1918 narodil do smíšené rodiny Emila a Marie Bondyových Bedřich, byl jediným dítětem těchto manželů, otec Bedřicha zemřel v roce 1926, maminka, která byla nežidovského původu, žila poté sama se svým synem. Adéla i Bedřich navštěvovali společně zdejší gymnázium. Bedřich ještě stihl na sklonku 30. let úspěšně složit maturitu a chtěl se stát veterinářem, Adéla už bohužel školu nedokončila, stejně jako ostatní studenti židovského původu byla po německé okupaci vyloučena ze školy. Zřejmě někdy od poloviny 30. let, ale možná i dříve, se zcela jistě Bedřich velmi dobře znal s Adélou. Dle pamětníků byla Adéla velmi pohledné děvče, není proto divu, že se do ní mladý Bedřich zamiloval a jeho láska nezůstala jednostranná. Oba mladí milenci tak prožívali chvilky štěstí v nejtragičtější době, kdy se na židovské občany hrnul jeden zákaz za druhým. Jedním z citelných příkazů, který ovlivnil všechny židovské rodiny v Benešově, bylo nařízení z jara roku 1942, kdy se musely zdejší rodiny vystěhovat do okolních obcí a měst, v dubnu pak proběhla registrace židovských obyvatel ve městě Tábor. Rodina Pickových byla vystěhována až do vzdálené Dobříše, sem také Adélu následoval Bedřich, oba dva bydleli u jiných židovských rodin nedaleko od sebe. Zde společně pobývali do září, kdy byli zařazeni do tzv. trestních transportů jako odplata za atentát na Reinharda Heydricha. Všichni se museli dopravit 1. září do shromaždiště v Holešovicích, odkud byli 4. září odvezeni do Terezína transportem Bd. V Terezíně pak celý transport strávil čtyři dny v karanténě. Poslední den měli být vyřazení staří lidé nad 65 let a židovští míšenci, zbytek vězňů měl být poslán dál na východ. Zde se mohly cesty Bedřich a Adély rozdělit, ale nestalo se tak. Bedřich se dobrovolně přihlásil do transportu Bk, který směřoval na východ, aby nadále mohl zůstat s Adélou a její rodinou. Adéla dostala číslo Bk 396 a Bedřich, protože byl zařazen jako jeden z posledních na své přání Bk 946, celý transport čítal 1000 lidí, aniž by to Bedřich tušil, tím, že dobrovolně nastoupil do toho transportu, si podepsal jistou smrt. Transport Bk byl vypraven 8. září do Běloruska

do místa zvaného Maly Trostinec, který se nachází pár kilometrů za Minskem. Vlak s vězni sem dorazil 12. září 1942. Z celkového počtu 1000 lidí byla vybrána jen malá hrstka na pomocné práce, zbytek vězňů byl bez jakékoliv selekce, bez ohledu na věk či pohlaví nahnán do uzavřených nákladních vozů, kde byli postupně udušeni výfukovými plyny. Jejich ostatky byly poté naházeny do hromadného hrobu v nedalekém lese. Takto tragicky tedy skončil osud lásky Bedřicha Bondyho a Adély Pickové a její rodiny, spolu s nimi byly takto zavražděni téměř všichni židé z Benešova. Když se o smrti svého jediného syna dozvěděla Marie Bondyová, velmi těžce jeho ztrátu nesla, zemřela někdy v 50. letech a je pohřbena v neoznačeném hrobě na křesťanském hřbitově, který se nachází vedle židovského. Bohužel nevím, zda to byla právě ona, kdo dala na hrob svého manžela připsat ještě jména Bedřicha a Adély, pod jejich jmény je ještě dodatek, že byli umučeni v Osvětimi, je to proto, že se dlouhou dobu myslelo, že transport Bk skončil právě tak, o Malem Trostinci se Marie Bondyová už nedozvěděla.
Toto je tedy ve stručnosti příběh dvou jedinců, jejichž osudy nemilosrdně ovlivnila jedna z nejhrůznějších diktatur 20. století. Když jsem zadával do databáze památníku Jad Vašem jméno Adély a Bedřicha, objevil se mi u jména Bedřicha Bondyho odkaz na ručně vyplněnou žádost o jeho zařazení do databáze od jeho sestřenice Elly Melzer, která žila či stále žije v Melbourne. Jsem proto velmi zvědav, zda se mi pomocí některého ze čtenářů podaří příběh Adély Pickové a Bedřicha Bondyho ještě více rekonstruovat.

Zde jsou údaje o paní, po které pátrám. Bohužel vůbec netuším, jaký je ročník narození a ani ze kterého roku pochází její žádost v databázi památníku Jad Vašem. Myslím si, že už bohužel zřejmě žít nebude, ale třeba někdo z jejich příbuzných...
Ella Melzer, která bydlí (či bydlela) v Melbourne - 188 Tennyson Street, Elwood a měla příbuzné v Benešově u Prahy (byla střenice Bedřicha Bondyho 1918-1942).
A dovoluji si připojit ještě jednu žádost o dalšího pána. Jedná se o **Georga Fantla** (nebo Jiří Fantl), také on měl příbuzné v Benešově (Annu Frischmannovou a Otilii Frischmannovou, které byly z Benešova vystěhovány do Brandýsa n. Labem a v roce 1942 zavražděny v KT.
Jeho adresa byla či je - 1/89 Seymour Road, Elsternwick, Victoria.
Jeho žádost do památníku Jas Vašem je z roku 1987. Ten už asi určitě nebude žít, protože v žádosti uvedl, že je bratrancem ženy, která se narodila na počátku minulého století.

V expozici „Laboratoř moci“ na vás dýchne děsivá atmosféra 50. let 20. století

Národní muzeum ve spolupráci s Televizí Metropol u příležitosti výročí „Vítězného února 1948“ otevřelo 25. února 2012 expozici „Laboratoř moci“, umístěnou v podzemních prostorách Národního památníku na Vítkově, které byly vybudovány v 50. letech 20. století jako zázemí pro péči o mumifikované tělo Klementa Gottwalda. Expozice emotivním způsobem upozorňuje na zneužití Památníku komunistickou propagandou, přibližuje osobu prvního „dělnického“ prezidenta a kult osobnosti, který vyústil ve vybudování mauzolea. Součástí expozice je i strojovna a autentické prostory, kde bylo ošetřováno tělo Klementa Gottwalda. Hlavní část expozice je zaměřena na období 50. let a na osobu Klementa Gottwalda. Připomíná období po jeho úmrtí v roce 1953, kult osobnosti, komunistickou propagandu a proměnu Památníku osvobození na Proletářský Pantheon a mauzoleum Klementa Gottwalda.
Národní muzeum Národní Památník na Vítkově rehabilitovalo, vrátilo mu původní účel symbolu demokratické republiky a v roce 2009 v něm vybudovalo expozici Křižovatky české a československé státnosti. „Dokončení stálé expozice v Národním památníku na Vítkově je jedním z dalších projektů, kterými se Národní muzeum zaměřuje i na méně šťastná období naší historie. Nově otevřená část expozice připomíná zneužití tohoto místa a je mementem a varováním, jak může být demokracie křehká a jak snadno mohou lidé přijít o svou svobodu,“ vysvětluje generální ředitel Národního muzea Michal Lukeš.
Projekt vznikl ve spolupráci Národního muzea a Televize Metropol. „Televize Metropol opět prokazuje, že je televizí s názorem, která se nevěnuje pouze komerčním tématům, ale cítí i společenskou zodpovědnost,“ dodává generální ředitel Národního muzea Michal Lukeš. Generální ředitel Televize Metropol Marek Vítek k tomu říká: „Jsme velmi rádi, že se můžeme společně s Národním muzeem podílet na akci, která má připomenout jednu z nejtemnějších stránek našich dějin. Akci zároveň vnímáme jako velmi aktuální. **V době různých ekonomických a finančních krizí se opět probouzejí nejrůznější populisté a radikálové, kteří nabízejí svá zaručeně dobrá řešení. Náš projekt ukazuje, jak takové experimenty končí.“**

STIGMA: DCERY NEPŘÁTEL STÁTU

Veronika Boušová

„Často se nám v poslední době říká, abychom ‚nesypali do ran sůl´. Ale jen přesná analýza minulosti a jejích důsledků nám umožní smýt krev a špínu z naší znečištěné korouhve.“
(Andrej Sacharov, nositel Nobelovy ceny míru)

Doktorka Jana Roubíková-Švehlová získala svůj první „titul“ už v dětství. Nebylo to ale díky výjimečné genialitě, jak by snad někdo předpokládal. Nemusela vyvinout ani tu sebemenší osobní iniciativu. Roku 1949, v době chystaného monstr procesu s „trockisty“, zatkla StB jejího otce, bývalého letce RAF. Po tvrdých výsleších byl jako údajný nepřítel státu odsouzen na deset let nucených prací v uranových dolech. A stalinistická společnost udělila šestileté Janičce nepsaný titul: Dcera nepřítele státu. Titul, který vedl ke společenské izolaci a neumožňoval žádné vyšší vzdělání.
Po absolvování základní školy se samými jedničkami musela nastoupit do pracovního procesu.
Janička měla štěstí v neštěstí. Oba rodiče nesli svůj úděl statečně a dokázali se s ním vyrovnat. Když se tatínek z vězení vrátil, rodina začala opět fungovat. Během politického tání koncem šedesátých let emigrovali všichni tři do Anglie.
Později se Jana usadila ve Spojených státech. Našla zde novou vlast, zajímavou práci a osobní štěstí. Jedno psychologické zranění z dětství však zůstávalo stále nezhojené a tváří v tvář nepochopení ostatních se stávalo neúnosným - frustrace z nedostatečného vzdělání. Snaha o získání doktorátu ji zavedla na Univerzitu G. Washingtona. Objevila obor politické psychologie, zabývající se mimo jiné generačním přenosem nenávisti a traumat z dob totality.
Stigma na duši se pozvolna přeměnilo v životní poslání obrovské společenské hodnoty. Jana v rámci studia znovu otevřela nejen svoji ránu, ale i bolestné osudy dalších jedenácti dcer politických vězňů z 50. let. Na jejich základě vznikla kniha, o které překladatel Viktor Faktor prohlásil: „Kdybych byl ministrem školství, učinil bych z knihy ‚Dcery nepřátel státu´ povinnou školní četbu.“
Kromě tématu samotného tkví síla publikace ve stylu vyprávění. Autorka líčí potřebné historické reálie výstižným a stručným způsobem, zcela pochopitelným jak pro neinformované zahraniční čtenáře, tak pro školní mládež.
Svůj vlastní životní příběh pak vypráví čtivě, s nadhledem a bez zbytečných podrobností, přesto – nebo možná právě proto – často vhání slzy do očí.

V rámci politicko-historické, sociální a psychologické roviny popisuje více či méně známé události a fakta ze života v Československu v době stalinistického teroru. Ve vzpomínkách postižených žen jsou částečně nazírána dětskýma očima: udavačství. Nepravdivá doznání obžalovaných, vynucená krutým mučením. Odsuzování nevinných. Domovní čistky a neoprávněné zabavování osobních věcí. Zatýkání rodičů v přítomnosti dětí, v jednom případě dokonce ponechání batolete svému osudu. Dělení bytových jednotek mezi více cizích osob. Ztráta soukromí. Přesídlování. Mučednictví matek. Ponižování rodičů a prarodičů. Živoření. Utrpení uvězněných otců. Nejednota v rodině a její rozpad. Navždy zpřetrhané citové vazby.
Jedna z „dcer“ byla dokonce u výslechu. Dítě na vyšetřovně StB! Nepřátelé státu byli trestáni perzekuováním jejich dětí.
K mimořádně traumatickým zážitkům patřily návštěvy ve věznicích nebo pracovních táborech. Uniformy, dozorci, mříže, ostnaté dráty, zbraně a štěkající psi… pro školačku noční můra sama o sobě. I tak byla návštěva pro některé děti privilegiem. Cesta do řídce obydlených oblastí byla obtížná a pro strádající rodinu většinou finančně neúnosná.

„Pro naprostou lhostejnost neexistuje žádná výmluva.“ (Peter Caws)
Vážnou emocionální ránu způsobovala společenská izolace a ponižování. Děti často narážely na odmítavé a nepřátelské postoje dospělých, přestože nic neprovedly. Status „dcery nepřítele státu“ býval probírán ve škole před celou třídou. Připomínaly jim ho mnohé dospělé autority, od učitelů až po některé příbuzné. Společnost je bezdůvodně zavrhovala, neposkytovala jim zázemí ani ochranu. V dětské duši vyvolávalo takové chování neoprávněný pocit viny.
Vyrůstaly v naprosté ztrátě jistot, sdílely bezmoc rodičů. Zmanipulované politické vědomí zasahovalo do všech oblastí jejich života. Nedostatek financí bránil získání jakýchkoli privilegií (tehdy běžnou) formou úplatku, například lepší lékařské péče.
Zvláštní roli hrál vliv komunistické ideologie. Někde byly „děti nepřátel“ z kolektivu vylučovány jako černé ovce, jinde dostaly šanci, aby se jeho prostřednictvím „napravily“. Tak se stalo, že Janička, ovlivněná školní ideologickou výchovou, projevovala v jistém věku úctu Stalinovi jako „otci všech“, protože vlastního otce postrádala.
Až na malé výjimky vykazují více či méně dramatické životy vybrané sociální skupiny „dcer“ jeden společný cejch, a tím je podprůměrné vzdělání spojené s vyloučením z kruhu inteligence. Mnohé se propadly do nižší společenské třídy, trpí celoživotním pocitem méněcennosti a nemohly se plně realizovat. „Cejch“ se tak přenáší i na další generaci.

„Říkávám, že jsme se vždy chlubili, že žijeme v zemi, ve které vládne spravedlnost. Ale vůbec tomu teď nevěřím. Nikde ji nevidím. Vidím spravedlnost jen pro někoho.“ (Jindřiška Grimová)
Sametová revoluce v r. 1989 jejich trauma nevyřešila, spíš je ještě prohloubila. Nebyla cesta, jak podat svědectví o psychologickém teroru, páchaném v 50. letech na dcerách nepřátel státu, nebo jak individuálně dosáhnout oficiálního slyšení a společenské satisfakce těchto nevinných obětí. Uznání společnosti patřilo spíše bývalým občanům „šedé zóny“, kteří žili s předchozím režimem v symbióze a měli nějaký kariérní základ, díky kterému se mohli po revoluci prosadit, o převlékání kabátů ani nemluvě.

„Pochopte, že musí-li člověk celý život všechno držet v nitru, je dobré si o tom někdy popovídat, aby to šlo ven. Dokáže vás to na chvíli povzbudit. Máte dobrý pocit, když víte, že vás někdo poslouchá. Že o tom konečně může člověk promluvit.“ (Jindřiška Grimová)
Průlomovým momentem se nakonec stala Janina „samoléčba“ studiem. Prostřednictvím Zpravodaje Konfederace politických vězňů oslovila ženy s podobným osudem a v rámci své disertační práce sepsala jejich výpovědi. Došlo na společná setkání a vznikla organizace, která v současné době funguje jako Občanské sdružení Dcery 50. let a „usiluje o zdokumentování a uveřejnění dílčích úseků dějin padesátých let minulého století.“ K nejdůležitějším činnostem patří přednášky a spolupráce se školami. Sdílená bolest léčí. Mimo to se členkám sdružení konečně otevřela možnost seberealizace a naplnění.
Jana Roubíková-Švehlová, doktorka psychologie, měla nakonec v životě štěstí a splatila osudu jeho vlídnost měrou vrchovatou - ve prospěch spřízněných duší, které takové štěstí neměly, a ve prospěch očisty naší minulosti.

„Hlas těch, kteří se nás snaží umlčet, již nebude jediným hlasem, který je slyšet.“
(Jana Roubíková-Švehlová)

(Jana Roubíková-Švehlová, Ph.D.: „Dcery nepřátel státu. Psychologický odkaz“ (Enemies‘ Daughters: the psychological legacy), vydal Columbus holdings, s.r.o., 2011

www.dcery.cz

***Paměť národa** http://www.pametnaroda.cz chce přehlednou a srozumitelnou formou zpřístupnit badatelům i široké veřejnosti individuální svědectví pamětníků významných dějinných událostí 20. století. V databázi uchováváme celé nahrávky, ukázky z nahrávek, fotografie, deníky, archivní dokumenty a mnoho dalšího. Čím více sbírek, portrétů a svědectví se podaří shromáždit, tím pestřejší a srozumitelnější mozaika uplynulého století vznikne. Skrze svědectví pamětníků a pomocí ostatních historických pramenů chceme poznávat podstatu nedemokratických režimů 20. století, nacismu a komunismu, a zkoumat fenomény, které je provázely. Skládáme mozaiku ze vzpomínek tisíců jednotlivců, kteří se ocitli v mezní situaci a o své svědectví jsou ochotni se podělit. Zajímají nás důvody, proč se lidé chovali tak či onak, co mělo vliv na vývoj jejich názorů a postojů. Vzpomínky pamětníků chceme vzájemně porovnávat a třídit pro badatelské potřeby podle dějinných epoch, výročí, událostí a také pamětnických kategorií. Digitální pamětnický archiv Paměť národa vytvořily v roce 2008 tři české instituce: sdružení Post Bellum, Český rozhlas a Ústav pro studium totalitních režimů.*

PAMĚŤ NÁRODA

www.leadersmagazine.cz LEADERS

PROČ OBDIVUJI NĚMCE

Peter Žaloudek

Rád dávám na papír své myšlenky a pocity, které prožívám vždy, kdykoliv navštívím Německo. Za posledních 25 let to bylo nesčetněkrát. Ale teprve za poslední návštěvy v srpnu roku 2008 jsem sám pro sebe dokázal pojmenovat, čím mi Německo imponuje.
Myslím, a říkám to zcela vážně, bez patosu nebo zájmu někomu polichotit a zároveň s vědomím, že někoho můj názor třeba podráždí, že takový národ, jako je národ německý, v Evropě a možná i v celém světě, snad ani neexistuje. Je to možná troufalá věta, pokusím se však vysvětlit, proč ji říkám.
Před 67 lety skončila nejhroznější válka, jakou kdy lidstvo zažilo. Přišly v ní o život milióny lidí. Nejvíce, kolik vůbec kdy za války zahynulo. Byla zdevastovaná a zcela zničená celá města, vesnice, fabriky a důsledky této tragické války poznamenaly na celá desetiletí osudy miliónů lidí nejenom v celé Evropě, ale i v Asii a v Americe. Jak známo, tuto válku vyvolalo Německo. Přesněji řečeno: ta část Němců, která se nechala zfanatizovat populisticko-nacionalisticko – a dodejme taky – psychózou poznamenanou osobností Adolfa Hitlera. To, co následovalo, všichni víme: Došlo k novému uspořádání Evropy rozdělené na dva bloky: komunistický a tzv. kapitalistický. Německo, jako země, která válku vyvolala, bylo na celá desetiletí přinuceno platit a napravovat škody ve všech zemích, které napadlo. Dnes už snad ani nikdo nedokáže vyčíslit sumu, kterou muselo zaplatit na reparacích. Avšak Německo samo bylo taky zničené jako málokterá jiná země. Závěr války vedený útoky sovětské armády od východu a americké armády od západu způsobil nepředstavitelné škody na materiálních věcech. A k tomu hrozná bída a pokoření civilního obyvatelstva… Zmíním jen dvě události, které mi z mnoha setkání a rozhovorů s Němci dodnes rezonují v uších. Řekly mi je osobně dvě ženy, kterým je dnes již přes 80 let.
První z nich pochází z jedné vesnice u Landshutu. Toto městečko je vzdálené od Norimberku asi 200 km. Když byl však Norimberk bombardován a prakticky srovnán se zemí, přes tu velkou vzdálenost bylo vidět obrovský žár na obloze.
Druhá žena pochází z Berlína. Když sovětská armáda dobyla toto město, byla část armády natolik zfetovaná a demoralizovaná vítězstvím, že se dopouštěla takových brutálností na civilním obyvatelstvu, že ani historikové si ze soucitu netroufali o tom podrobně psát. V jedné ulici objevili v domě úkryt plný žen. Vojáci je vyvedli ven a pak celý vojenský oddíl, snad sto mužů, si stouplo do řady a jeden za druhým všechny ženy, některé vícekrát, brutálně znásilnili…
Německo bylo po válce tak pokořené a zdecimované, že si to dnes ani nedokážeme představit. Teď však chci nechat stranou city, či morální a psychologický výklad toho, co muselo Německo podstoupit jako konsekvenci za to, že vyvolalo válku. Chci jen říct, že bylo materiálně, ale i morálně tak na dně, jako snad žádná jiná země. Navzdory tomu všemu se Němcům podařilo nejen svou zemi znovu vybudovat, ale i zaplatit všem postiženým zemím reparace. Hlavně se mu však podařilo vyrovnat se s tou hroznou, tíživou minulostí a začít znovu žít. Stalo se moderní zemí, ve které dnes funguje demokracie a právo. Většinou zde potkáte jen příjemné lidi, a čím déle mezi nimi pobýváte, tím více respektu a obdivu vůči nim cítíte.
Německo je religiózní země, křesťanství, ať již katolické nebo protestantské, je její neoddělitelnou, historickou součástí. Je to však taky křesťanství živé, dynamické a tvořivé. Dovolím si říci, že právě duch tohoto křesťanství stál u zrodu dnešní pluralistické a tolerantní společnosti. Říká se, že moudrý člověk se učí nejen ze svých vlastních, ale hlavně z chyb jiných. Němci prošli velice útrpnou cestou procesu učení se z chyb. Vstoupili hluboce do svého vlastního svědomí a napáchané zlo a křivdy začali řešit způsobem, o kterém píší duchovní osobnosti všech velkých náboženství: uznáním viny, konáním pokání a velkorysou, nezištnou službou bližním ve svém, ale i v cizích národech.
Vybudovali svou zemi na základě vlastní práce, píle, poctivosti, bez finančních podpor, jak je tomu dnes, když bohaté země EU poskytují miliónové finanční částky pro budování jiných, tzv. chudých zemí EU. Možná i právě proto, že budovali svou zem vlastníma rukama, dokážou si jí taky více vážit, než ti, kterým pomoc spadla jakoby z nebe, zadarmo. Při pohledu na krásně vybudovaná německá města, vesnice, železnice, automobilové propojení, stoprocentně fungující infrastrukturu - a přitom vím, kolik svých peněz investovali a investují do různých projektů na celém světě - spontánně mne napadají myšlenky Evangelia: kdo dává, ten taky dostává… /Lk 6, 38/
Dnešní moderní Německo je však zároveň i země, kde se klade veliký důraz na ekologii a životní prostředí. Dokonce si dovolím tvrdit, že je to země, která je snad i jakýmsi předvojem nového myšlení. V Bavorsku, kde stát podporuje ekologické zdroje energie, spatříte snad na každé střeše obytného domu či statku solární panely k získávání sluneční energie. Tyto panely dnes vidíte sice všude po celém světě, ale v žádné zemi světa jich nevidíte tolik v procentuálním přepočtu na počet obyvatel, jako je tomu právě v Německu. Potřeba změny myšlení v politice, ekonomii, ochraně přírody a ve všech odvětvích lidského konání je dnes stále více aktuální všude na světě. Avšak málokterá země podnikla důležité první kroky tak, jako právě Německo. Když jsem si otevřel během své návštěvy Allgäuer Zeitung, byl tam dosti veliký článek informující o ekologickém kongresu, který právě probíhal ve městě Kempten. Mluvilo se tam o nových zdrojích energie a pak následoval rozhovor s expertem na ekologii, Dr. Wernerem Zittelem z Ludwig-Bölkow-System Technik, který kromě jiného řekl mnoho prorockých vět. Na jedné straně předpovídal další, rapidní růst cen za ropné oleje a na druhé straně, vycházejíc z analýzy situace ve světě, vyzýval německé politiky k radikální změně myšlení. Doslova řekl: „Úlohou dnešní politiky je zbrzdit neustálý nárust hospodářství.“ Tento neustálý růst hospodářství vede

totiž přímo úměrně k větší konzumaci a větší konzumace zase k růstu požadavků na větší množství energie. Německo je pro mne vzorem státu a národa, který se dokázal vyrovnat se svou smutnou a těžkou minulostí. Zároveň je však pro mne i vzorem státu a národa, který myslí na budoucnost, na další generace a neřídí se heslem „po nás potopa“ jak to, žel, dělá dnes mnoho státníků a lidí v jiných zemích.

CO MĚ NAUČILA JEŠIVA

Milena Štráfeldová

Hned na začátku musím přiznat, že ve skutečné ješivě jsem nikdy nebyla. Jako žena bych do ní nejspíš nemohla ani vkročit, neboť moudrost Talmudu smějí v této škole studovat jen muži. Tuto staletou tradici sice poněkud prolomily moderní technologie, jednu virtuální ješivu jsem našla i na internetu, to ale není totéž, jako kdybych se sama ocitla ve slavné *Ješivě Chachmej* v polském Lublinu nebo v *Ješivě Chorev* v Jeruzalémě. Úplně slyším to ticho, v němž budoucí rabíni čtou ve svatých knihách, a vzápětí ty jejich nekonečné spory a disputace, které mezi sebou vedou nad každým slovem. - Hospodin je ale moudrý: když nemůžu já do ješivy, pošle ji za mnou. Tahle ješiva se mnou nastoupila do letadla.

Jaksi před závorkou musím vytknout, že k židovské kultuře, náboženství i k židovským dějinám mám hluboký respekt. A jako asi každý soudný člověk, který byť jen jednou v životě a jenom na fotografii viděl vyzáblé postavy židovských vězňů v nacistickém koncentráku a osvětimské pece, mám i já špatné svědomí za ty, kteří *šoa* dopustili. Není to vlastně tak dávno… - To předesílám proto, kdyby snad má další slova působila dojmem, že chci tuto tisíciletou kulturu a tradici jakkoliv znevažovat. Opravdu nechci! Ani v nejmenším.

Nuda dlouhého čekání na newyorském letišti byla rázem pryč, když se mezi pospávající pasažéry, kteří tu už přes dvě hodiny čekali na opožděný odlet do Prahy, nahrnula asi třicítka židovských studentů. Některým z nich bylo sotva patnáct, v dlouhých černých kabátech, s klobouky na hlavách, s brejlemi a prvními vousy na bradě ale vypadali starší. Nevyznám se v detailech, ale ruličky dlouhých vlasů na spáncích, které jim vyčuhovaly zpod klobouků, ukazovaly, že se jedná o ortodoxní Židy. Jejich chasidští předkové přišli do New Yorku nejspíš z Haliče, Litvy nebo z Moldávie. Kluci mezi sebou brebentili anglicky, a dost hlasitě; rabín, který je doprovázel, je ale tu a tam hebrejsky napomenul. Na okamžik ztichli, ale *jen* na okamžik.

Byli také první, kdo se nahrnuli do letadla. A nebýt to studenti důstojné newyorské ješivy, připomínali by v tu chvíli spíš družstvo rugby na výletě. Letušky měly co dělat, aby je vůbec usadily do sedadel. Udržet je v nich bylo už ale nad jejich síly. Každou chvíli některý z nich vyskočil: musel přece něco naléhavě sdělit kamarádovi, který seděl o pět řad sedadel dál! A v jejich pokřiku se docela ztratilo i to povinné školení o kyslíkových maskách a únikových východech, které si pasažéři pokaždé musí vyslechnout. - Bylo také poučné sledovat, jak na tuhle nezvladatelnou partu reagují další cestující. Velká část si je prohlížela s pobaveným úsměvem, byli tam ale i takoví, co asi litovali, že osvětimské pece nefungovaly ještě pár let…

Let z New Yorku do Prahy je dlouhý, poprvé nás to tedy všechny překvapilo. Po třech hodinách se totiž kluci zvedli, nasadili si své klobouky a velmi vážně se seskupili uprostřed letadla. Právě tady byly v tom obřím Airbusu nejen toalety, ale i malé zázemí, odkud jim letušky před chvílí roznášely speciální košer občerstvení. Chvíli to vypadalo na nějakou vzpouru, náhle se ale všichni ti kluci začali oddaně modlit. Drmolili polohlasem své modlení a rytmicky se přitom ukláněli směrem k jediné zdi, která pro ně v letadle mohla nahradit Zeď nářků - tedy ke zdi záchodků. Nevadilo jim ani to, že na ní visela i obrovská obrazovka, kde běžel jakýsi stupidní hollywoodský biják. Netrvalo dlouho a domodlili se - a do sedadel se zase vrátili hluční, strkající se a nezvladatelní kluci. To se pak během letu opakovalo ještě dvakrát.

Další cestující sledovali toto “představení” nejprve překvapeně, s úžasem, pak pobaveně a někteří i s pohrdlivým úsměškem. I já jsem zprvu na tu proměnu jen nevěřícně zírala, pak mě ale napadlo: ti kluci nejspíš opravdu věří! I v tom zmateném světě, kde se každá “pravda” vzápětí rozpadne na spoustu polopravd, kde večer už dávno neplatí to, co bylo ráno ještě svaté, a kde by právě Židé mělo plné právo svého Hospodina zatratit, a mnozí to i udělali, tihle kluci opravdu věří!

A není lepší, když už tedy není zbytí, považovat umělohmotnou zeď kolem záchodků v letadle za Zeď nářků, než nemít takovou zeď vůbec?

ČECHOAUSTRALAN
16
ČSUZ - založen v roce 1928
z podnětu TGM s posláním podporovat
vazby krajanů s demokratickou vlastí

DOKTOR MÁJ

Frank Nykl

Ve Státní oblastní nemocnici v Karlových Varech bylo v roce 1950 zřízeno zvláštní vězeňské oddělení s 36 lůžky. Kapacita samozřejmě brzy nedostačovala, avšak k dalšímu rozšíření nedošlo. Vězeňský špitál ležel v areálu karlovarské všeobecné nemocnice v jednopatrové zamřížované budově, nejstarší z celého objektu, která prý kdysi sloužila jako nevěstinec. Bylo to za původní branou, naproti kantýně nalevo. Vedly tam schody a na konci byla velká vězeňská mříž. V prvním patře byly tři místnosti a ve třetí byl záchod. Všechno už bylo plné štěnic a blech. Ty si vězni přiváželi z Jáchymovských lágrů. Na oknech byly všude mříže. Útěkáře přivazovali za nohu k posteli ocelovým řetězem. Špitál měl svého velitele a asi pětičlennou ostrahu, nejprve ještě Sbor vězeňské stráže, od poloviny roku 1951 SNB, dva muklové tam dělali zřízence. Vozili z nemocniční kuchyně jídlo a pak ho porcovali pro vězně.
Lékařské vedení měl rovněž vězeň, v oněch časech německý primář Clar z Krnova, vynikající chirurg a slušný člověk. V roce 1955 byla uvedena do provozu vězeňská nemocnice v Ostrově, jež i podle svědectví muklů splňovala vysoké nároky na zdravotnickou péči. Lékařům-vězňům v Ostrově např. bylo umožněno pracovat na koncepci preventivních prohlídek vězňů.
Takže vězení v Karlovarské nemocnici skončilo. Po likvidaci vězeňské nemocnice z toho udělali dole garáže pro sanitky a nahoře kanceláře. Dnes už nikdo neví, že tady něco takového bylo. Když vezli vězně na rentgen, nebo na operaci, popř. prohlídku, museli na jiné oddělení nemocnice a s jedním vězněm vždy šli dva dozorci. Přesto se i odtud podařil útěk.
V r. 1966 jsem nastoupil do Karlovarské nemocnice a při zaměstnání jsem začal chodit na zdravotní školu, kde jsem pak získal diplom nižšího zdravotního pracovníka (obdoba dnešního zdravotního bratra). Pracoval jsem na operačním sále chirurgie u primáře Wachtfeidla, kde operovaly tehdejší lékařské špičky, jako byl dr. Gruber, dr. Máj, dr. Tauš (urologie), primář Jadrný (anestezie), dr. Král a další. Jednou, když byla větší pauza, se dr. Máj zadíval na mé tetování na ruce a řekl: „Jáchymov znám dobře, byl jsem tam taky zavřenej.“ Ptal jsem se s údivem proč? A on mi řekl, že když tady v nemocnici ještě před lety fungovaly vězeňské cely pro nemocné anebo pomlácené mukly, poznal mezi nimi svého kolegu ze studií. Ten prý simuloval zánět slepého střeva a tak ho s dr. Šaškem nechali přivézt, že ho budou operovat. Bachaři si dali zatím večeři a přestali ho hlídat. Vždyť byl v narkóze, a jak by mohl utéct? Oběma doktorům se podařilo sehnat sanitku a jejich kolega v ní utekl. Měli kolem toho obrovské problémy, ale žádný úmysl jim prý nemohli dokázat. Až jednou jim ten kolega z Německa poslal pohlednici, kde jim velice děkoval. Okamžitě je zatkli a pak šli do Jáchymovského lágru. Dr. Máj dostal pět let, ale za tři roky ho na amnestii pustili. Nevím, jestli jsem to všechno odříkal přesně – už je to 44 let, snad mě doplní pamětníci (jsou-li jací). Nedávno jsem byl já sám uveden jako důležitá osoba Paměti národa, toho si velice vážím. Doktor Máj už před několika lety zemřel, takže mu nemohu dát láhev vína, kterou na mně v roce 1968 vyhrál. Byla to taková smutná sázka, sázeli jsme se toho léta, že k nám Rusové nevtrhnou a dr. Máj mi tvrdil, že Rusové nás jen tak nepustí, jsme jejich kolonie a chceme svobodu. To je podle nich zločin a za chvíli tady budou i s tanky. Měl pravdu, znal je a věděl, co dokážou. Tyhle řádky jsou na vaši památku, pane doktore.

(Foto – u anestezie zaskakuje dr. Máj a apendix operuje s přispěním staniční sestry dr. Gruber)

JOSEF CHROMY
TASMANIA

Nejen Australané a zdejší krajanská komunita, ale i návštěvníci Tasmánie z celého světa včetně slavných, nešetří chválou na vína Josefa Chromého. Tato vína nesou mnohá prestižní ocenění, získala desítku trofejí a přes devadesát medailí.

Čechoaustralan Josef Chromý OAM rozvinul tasmánské vinařství do nebývalých kvalit, ze znamenitých odrůd milujících chladnější podnebí Tasmánie vypěstoval s pomocí vyspělé vinařské technologie vynikající Pinot Gris, Sauvignon Blanc, Chardonnay, Riesling, Gewurtztraminer a Pinot Noir. Znamenitá jsou také jeho šumivá vína s nám lahodně znějící vinětou PEPIK.

Návštěva vinného sklepa a restaurace Josefa Chromého v Relbii, pouhých patnáct minut jízdy od Launcestonu, patří dnes již k vyhledávaným zážitkům při objevování Tasmánie. Nedostanete-li se tam v nejbližší době, dopřejte si alespoň chutě vín tohoto úspěšného vinaře.

Josef Chromy Wines
370 Relbia Road, Relbia
Tasmania, Australia 7258
Phone: +613 6335 8700,
Fax: +613 6335 8774
Email: wine@josefchromy.com.au
web: www.josefchromy.com.au

JAK SE ŽILO A ŽIJE NA ZÁCHRANCE

Jiří Altman

Pardubická záchranná služba spatřila světlo světa v roce 1975. To jsem ovšem nebyl ještě ani na světě, takže o těchto "starých časech" vím jen ze vzpomínek nejstarších zaměstnanců. Musela to ale být doba krásná, protože maličký kousíček se mi jí podařilo zažít také, a jsem za to opravdu vděčný. Pojďte tedy se mnou zavzpomínat, jak to všechno začalo a jak se práce záchranářů od těch dob změnila…

Pro mě se začala psát tato kapitola v roce 1999. Tehdy jsem měl po vojně a se zdravotnickým vzděláním se mi do ženských kolektivů v nemocnici dvakrát nechtělo. Na záchrance jsem vždy moc chtěl pracovat a za dob studijních jsem tam chodíval na stáže, ale věděl jsem, že dostat se tam, není vůbec snadné. Dlouho jsem o tom přemýšlel a nakonec jsem se rozhodl na případné volné místo zeptat. Tenkrát působil na postu ředitele MUDr. Dušan Libiak. Byl to člověk, který záchranku zakládal a věděl o její problematice jako málokdo. Velice mne překvapil větou "V pořádku, od prvního můžete nastoupit". Byl jsem nesmírně šťastný, protože tohle jsem opravdu nečekal. Ovšem, jak už to tak v životě bývá, má vše nějaký háček… První byl, dodělávat si při zaměstnání vysokou školu, a nastoupit jsem sice mohl, ale jen půl úvazkem na výjezdy a půl úvazkem na dispečink. Dispečink… Jak moc se mi tohle slovo zarylo do paměti a jak moc mi v životě pomohlo.

Nastoupil jsem tedy 1. října 1999, a ač se to může zdát jako doba celkem nedávná, záchranná služba fungovala bez podstatných změn, takže až na sanitní vozidla a technické vybavení, bylo vše podobné jako při začátku její činnosti. Lidské vztahy byly idylické - prostě jedna velká rodina a vždy jsem se těšil do práce. Sice zmíněný dispečink mne nijak extra neoslovil, ale postupně jsem se začínal přátelit i s ním. Tenkrát spojení zajišťovaly analogové vysílačky Motorola, žádný systém Paegas-Matra. Na dispečinku jsem seděl sám, řídil jsem 4 rychlé sanitky a do toho 12 vozů DRNR, což byly sanitky jen s řidičem a rozvážely pacienty po vyšetřeních a podobně. Jen pro představu, dnes na dispečinku sedí zaměstnanců 5.

V těch dobách jezdily na všech stanovištích vozidla Ford Transit a jedno ohromné Iveco Daily. Osobně jsem začínal právě s Ivecem, a pokud šlo opravdu do tuhého, tak v něm tři lidé mohli tancovat. Bylo neskutečně veliké a opravdu se v něm během zásahů moc dobře pracovalo. Vzpomínám si na mladíka, kterého zachytil při přecházení kolejí vlak. Poslouchal ze sluchátek muziku a přijíždějící kolos neměl šanci slyšet. Ohromné Iveco poskytlo velkorysé prostory pro takto náročný zásah.

Točil jsem se tedy na výjezdech a na dispečinku, kde tehdy bylo ještě povoleno lidem radit a tak, pokud někdo neměl doma léky na teplotu, radilo se, jak se dalo - třeba i tvaroh na nohy… Neexistovalo u nás žádné navádění pomocí GPS, stačit musela prostá papírová mapka.

Byla to úžasná doba, a ač se to nemusí zdát, zažil jsem v těchto časech mnoho příjemných lidských okamžiků.

Teprve postupem času jsem zjišťoval, jak prozíravé bylo, že jsem mohl pracovat jak na dispečinku, tak na výjezdech. Mnoho pacientů jsem poznal osobně, a pokud opět telefonovali a já zvedl telefon, věděl jsem, o koho jde, a jak problém co nejlépe vyřešit. Mezi externími lékaři jezdilo mnoho starších lékařů z nemocnice - stará škola. Dokázali si poradit skutečně skoro s každým problémem a pacient byl vždy na prvním místě.

Velké změny na ZZS začaly přibližně kolem roku 2005. Postupně se smrákalo nad oblastním systémem a začalo se řešit případné krajské zřízení záchranné služby, které se také nakonec podařilo uskutečnit. Starý ředitel Libiak odešel a jeho funkci převzal nový lékař. Začala monumentální přestavba naší budovy, kde vzniklo ředitelství pro celý kraj, vznikl nový dispečink a začala se nakupovat jiná auta, do kterých se zavedl systém GPS. To vše a mnoho jiného se dělo za plného provozu. Přišly desítky nových zaměstnanců a z rodinného prostředí se pomaličku ale jistě vytrácelo to neopakovatelné kouzlo, které jsem měl tak moc rád…

Zda celá tato nová koncepce bylo chytré řešení, mi nepřísluší posuzovat, i když na to vše mám samozřejmě svůj názor. Jisté je, že od tohoto okamžiku začala fungovat úplně jiná záchranka. Pacient je i zde na prvním místě, ale to lidské a rodinné kouzlo, už nějak nemůžu najít. Ale o tom zase příště…

Hana Gerzanicová

Čechoaustralance básnířce Haně Gerzanicové vyšla v Plzni začátkem roku nová knížka poezie „Pod smaragdovým křížem rytířů svatého Lazara“. Sbírka čtrnácti básní na nelehké téma vojenského a špitálního řádu sv. Lazara Jeruzalémského (lazariánů), který byl založen jako jedna z nejstarších charitativních organizací na světě, byla vydána k 75. výročí obnovení řádu v českých zemích knížetem Karlem Schwarzenbergem, otcem nynějšího ministra zahraničí České republiky. Výnos z prodeje knížky je určen pro dobročinné účely a hospicové zařízení poskytující tzv. paliativní péči. Poezie Hany Gerzanicové má však vždy víc než k smutku blíž k pozitivnímu nazírání na život a smrt. Slovy primátora města Plzeň Martina Baxy: „…právě v dnešní době je potřeba takovýchto duchovně pojatých knih, pokládám to za příležitost k chvilkovému zastavení a zamyšlení se.“

MODLITBA

Dík za šepot listí
na podzim,
dech páry zrána,
větví stín.

Dík za kruhy kapek
v kalužích,
černé studně noci,
hvězdy v nich.

Dík za stříbro rosy
na trávě,
odchod slunce v barev
záplavě.

Dík za balet mraků,
ptáků let,
pampelišek jarní
zlatý svět.

Dík za extáze duší,
srdce snění,
za krásu skrytou
do umění.

Z mystéria Boha
svatý proud vytéká…

Dík za čas našich
hodin,
dík za dar
člověka…

Miluška Šimková

Láska k hudbě neopouští Čechoaustralanku Milušku Šimkovou ani po osmdesátce. Naopak, je asi tím nejlepším lékem proti stárnutí. Krajanka, která si dopisovala s Charlesem Mackerrasem, přátelila se s Dame Joan Sutherland, byla členkou Australian Opera, hrála první housle v Penrith Symphony Orchestra a procestovala se svými koncerty svět křížem krážem, se začala učit na housle v sedmi letech a žije hudbou dodnes. Hraje lidem pro radost a potěšení v Penrith orchestru, komunity centrech, domovech důchodců, dokonce ji můžete některé pátky objevit i mezi „buskers“ v centru Paramatty. A své blahodárné hudební řemeslo předává svým žákům dalších generací. Bravo, Miluško!

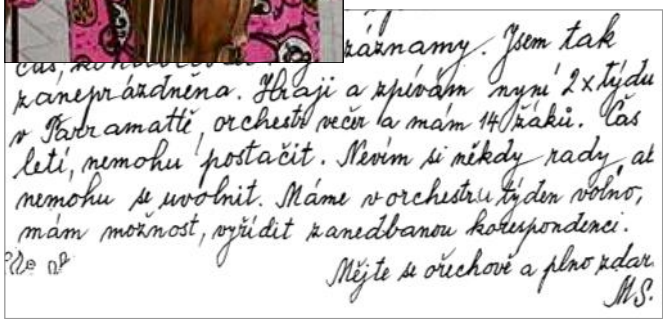

portál české literatury

Vícejazyčný webový **Portál české literatury (PČL)** www.czechlit.cz je určen k propagaci české literatury v zahraničí prostřednictvím poskytování informací o žijících a v současné době tvořících literátech a o jejich díle.

ZIMA/LÉTO 2012

19

KDE TY VŠECHNY STRÁNKY JSOU?

Jana Reichová

Dvouměsíčník Spectrum, který vycházel v Sydney, vznikl bez jakéhokoli plánování začít vydávat časopis, mohlo by se říci, že začal náhodou, kdybych já sama již pevně nevěřila, že náhody neexistují.
Po vzniku společnosti Czech-Australian Artspectrum Association bylo samozřejmě záhodno vydávat pro členy organizace jakési zprávy o připravovaných akcích, podávat informace o tom, na čem pracoval zvolený výbor, a podobně. Prvního vydání pod názvem „Zpravodaj" v dubnu 1996 se ujala jednatelka Artspectra Dr. Jarmila Slánská. Nejnutnější oznámení zaplnila tři stránky. Jednatelka měla povinností víc než dost, a tak další vydávání našeho oběžníku jsem převzala se souhlasem výboru já a jaksi u toho již zůstalo.
Druhé číslo se již nazývalo Spectrum a mělo tentokrát zpráv pro členy, i když sice hustěji psaných, jen na dvě strany. Tak jsem se rozhodla přidat článek, který mně a manželovi jen tak k přečtení, poslal Dr. Ervín Slánský. Článek to byl velice zajímavý a vyvolal zaslouženou pozornost našich členů. Přestože třetí číslo mělo již zpráv na tři strany, zkusila jsem na čtvrtou otisknout ukázky z poezie našich tří členek: Dr. Hany Gerzanicové, Dr. Jarmily Slánské a paní Boženy Šamánkové. Potom už se zdálo, že je vždycky potřeba něco přidat, že to není úplné, když jsou ve Spectru pouze oznámení a zprávy. Stránky pomalu ale jistě narůstaly, najednou jich bylo šest, osm a začala jsem shánět, co bych do Spectra mohla přidat, aby se našim členům, jejichž počet také narůstal, líbilo.
Posléze nebylo ani to shánění již pracné, členové začali posílat své příspěvky, které zpočátku měly většinou pouze souvislost s naší činností, ale i to se ponenáhlu měnilo.
Stránky narostly na počet 24 a někdy také 26, o to se nesnadněji skládaly, ale důležité bylo, že přispěvatelé nebo dopisovatelé se začali hlásit i ze zámoří a samotného domova, České republiky. Díky těm zdejším i „přespolním" o Spectrum vzrůstal zájem a z původních asi padesáti čísel, jsme začali tisknout téměř 200.
Z těch asi 60 kopií bylo pravidelně posíláno do zahraničí. Vždy když další číslo bylo doma z tiskárny, měla jsem obrovskou radost a zároveň jsem byla nesmírně udivená – zase jedno nové vydání! Výroba se děla totiž skutečně jak se říká „na koleně". Články přicházely psané na psacích strojích nebo i ručně. Bylo potřeba je přepsat na počítači, jinak to nešlo. Přepisovala jsem mnohdy až téměř do ranních hodin. Naštěstí mi manžel již před lety vysvětlil, že ten počítač je v podstatě zkrocené domácí zvířátko, ale já se k němu, tedy k tomu počítači, stále chovám velmi uctivě. Musím přiznat, že stejnou, ne-li větší uctivost si zasloužil i manžel, neboť já sice překlepala všechny články pěkně písmenko po písmenku, měla připravený seznam, jak články musí být seřazeny za sebou, kde budou ilustrace, ale potom už jsem se svým umem byla v koncích. Takže celá grafická úprava včetně četných obrázků byla zásluha manžela Zdeňka. Ono také, když už byly originál stránky pěkně připravené, musel je někdo dopravit do tiskárny. Já tedy řidičák mám, mezi ostatními kartami se vyjímá velmi dobře, je dokonce zlatý, ale nikdo rozumný by mě k volantu nepustil. Takže chápete dozajista tu moji manželskou uctivost, zvláště když téměř nikdy se nestalo, že by tisk byl bez problémů. Jeli jsme tam pravidelně několikrát. Pak se musely na poště nakoupit obálky, doma natisknout adresy, na obálky jsem je musela nalepit, právě tak jako adresy zpáteční a Spectra pěkně složená na třetiny do obálek vložit a zalepit. Poslední téměř tři roky jsme měli neocenitelnou pomocnici v paní Jitce Hosákové. Bez ní bych Spectra skládala několik dní. Spectra pro Austrálii jsme odvezli do schránky, s těmi do zámoří se muselo jet na poštu. Většina šla do České republiky a tam jsem pro jistotu vyžadovala místo známky jen „label". Brali mě jako podivínku, ale byli hodní a pomáhali mi ty lejblíčky nalepovat. Až jednou po šesti letech to bylo naposled.

Milí přátelé, jsou záležitosti, které lze brát s humorem, ale když o tom všem píši, tak mě lehký tón opouští. Šest let moc hezké, i když značně náročné práce jaksi jednoho dne zmizelo.
Mám něco podobného již jednou za sebou, když jsem byla donucena opustit v říjnu 1992 po 16 letech české rádiové vysílání SBS v Sydney a věřte, takováto loučení nejsou jednoduchá.
Nikdy jsem nebyla trénovaná pro práci hlasatelky, i když s mikrofonem jsem zkušenosti měla, a nikdy jsem také nebyla připravená na práci „redaktorky", to již vůbec ne. V obou případech jsem dělala, co bylo v mých silách a měla jsem ze své práce opravdovou radost. Měli-li radost z časopisu také čtenáři, potom byl účel splněn. Doufám, že tak to cítili i všichni ti, kteří do Spectra přispívali svými články, výtvarníci, kteří dodávali ochotně ilustrace a také Stanislav Volek, který v mnohých vydáních Spectra pracně opravoval gramatiku. Všem těm, žijícím zde v Austrálii i těm z České republiky, z Německa, ze Švýcar a z USA a dokonce i z Brazílie ještě po letech srdečně děkuji za výbornou spolupráci a věřím, že jim patří ve vzpomínkách i poděkování vděčných čtenářů. Je rozhodně na místě podotknout, že bez chápavé tolerance a později nezbytné a neocenitelné pomoci mého manžela, který se stal spolutvůrcem našeho dvouměsíčníku, by Spectrum bylo těžko vycházelo šest let. Také jemu patří mé poděkování.

šedesátka
web pro seniory
www.sedesatka.cz

Druhý ročník Českého a Slovenského Festivalu VODAFEST 2012

Lenka Allen

V sobotu 25. února 2012 se v malebném prostředí Peksa Parku na Šumavě v Belgrave South v Melbourne sešli milovníci české a slovenské kultury a tradic, aby si poslechli krásnou hudbu, potěšili se tancem a pestrostí národních krojů a ochutnali z jídel, které nám připomínají domov.
Letošní ročník se znovu zapsal do knihy rekordů, tentokrát extrémně horkým počasím. Vodník, oficiální maskot VODAFESTU, se dostavil se suchých šosem. 38 stupňové horko naštěstí neodradilo přes 400 malých i velkých diváků. Mohutné borovice poskytly mnohým příjemný stín, pivo pak osvěžení. Čepoval se Budvar a Krušovice, ochutnával se i Gambrinus, Plzeň, Kozel a Staropramen. Na halušky s brynzou, buřtguláš, domácí sekanou a opečené klobásky s hořčicí a režným chlebem stály u stánků fronty. Ivan Tásler z populární slovenské skupiny IMT Smile dokonce navařil kotel slovenské kapustnice!
Čerstvé svatební koláčky, štrúdly, trdelníky a bábovka z českých a slovenských pekáren se rozpouštěly na jazyku. Krásně nazdobené perníčky ve tvaru houpacího koníka, srdce, ježka či domečku si lidé odnášeli jako dárek s sebou domů. Ve stáncích se v červených festivalových zástěrách vystřídalo přes padesát dobrovolníků. A jaká to pracovní síla – neúnavná a s úsměvem na tváři!
České a slovenské tradice se promítly i v programu pro ty nejmenší. Děti neúnavně pracovaly na velikonočních kraslicích v podobě kohoutka, zdobily si své korunovační klenoty a okusily svoji zručnost ve výrobě loutek Vodníka či princezny. Větší děti si mohly vyzkoušet i krasopis, tak jak se jej učí děti ve školách v Čechách a na Slovensku.
Na krásném velkém jevišti se předvedlo mnoho umělců. Někteří z nich, profesionální hudebníci, přijeli do Austrálie až z Čech a ze Slovenska. Jiní byli místní, od nejmenších dětí z Melbournského Sokola až po dospělé tanečníky folklórní skupiny Liptár z Lavertonu, kteří se ukázali již na našem prvním ročníku. Hudba různých žánrů se střídala s tanečními vystoupeními, prezentacemi sponzorů, zábavnými pivními soutěžemi a tombolou.
Bohatost kulturních tradic se projevila nejen v kostýmech tanečníků, ale i v hudbě a choreografii. Bylo velmi zajímavé a poučné vidět přehlídku pravých lidových krojů od západních Čech až po východní Slovensko. Ručně šité a vyšívané kroje z jednotlivých regionů nám připomněly zručnost a tvořivost minulých generací. Máme velké štěstí, že máme v komunitě Ivanu Jančářovou, která se etnografii věnuje a kroje sbírá. V programu nechyběla ani ukázka spřádání vlny na kolovrátku a tradiční soutěž o nejlepší bábovku. Ta letošní byla maková.
Hřebem programu bylo vystoupení populární slovenské skupiny IMT Smile, tentokrát v obsazení bratrů Táslerových. Diváci tančili a zpívali Ivanovy největší hity. Marcy Taylor, která vystoupila již na VODAFESTU 2010 znovu předvedla svůj výjimečný talent.
I pro Vintage Blue to bylo druhé vystoupení. Písničky svého mládí si pobrukoval nejeden divák.
Velvyslanci České a Slovenské republiky poctili VODAFEST 2012 svou přítomností a letošní ročník slavnostně otevřeli přestřižením symbolické modré stuhy. Ve svých proslovech ocenili jeho existenci a důležitost jeho poslání - pěstování lásky k tradicím a kultuře v generacích Čechů a Slováků žijících v Austrálii a vzdělávání a rozvoj touhy po poznání České a Slovenské republiky u široké australské veřejnosti.
Za uznání stojí to, že všechny asociace, které v našich komunitách působí, se sešly a každá svým dílem přispěla k úspěchu celého festivalu. Většina z nich navíc prezentovala výsledky své dosavadní činnosti v samostatném stánku.

Ti, kteří by se chtěli dozvědět podrobnosti o tom, co, kde a jak, mohou navštívit naše internetové stránky www.vodafest.org. A pokud byste se chtěli přidat, rádi vás uvidíme. Na stránkách si rovněž můžete prohlédnout fotografie Juraje Poláka a Borise Hlavicy, kteří přijali roli oficiálních fotografů VODAFESTU 2012, či informace o našich festivalových partnerech.
Vždyť VODAFEST existuje právě díky štědrosti a ochotě mnoha skupin a jednotlivců z komunity Čechů, Slováků i Australanů. Můžeme jít příkladem ostatním menšinám žijícím zde v multikulturní Austrálii v tom, že přesto, že jsme dvě malé komunity, jsme živé a ochotné spolupracovat a těšit se z toho, co máme společného i z toho, co nás odlišuje.
Těšíme se na vás na VODAFESTU 2013!

Konference Krajané a problém generací

Mezinárodní koordinační výbor zahraničních Čechů ve spolupráci s Ministerstvem zahraničí ČR, Senátem, Národním muzeem a Českým rozhlasem vás zve na konferenci Krajané a problém generací. Konference se uskuteční 26.- 28. září 2012 v Praze. Jak název napovídá, budeme diskutovat o problémech střídání generací v krajanských komunitách a o tom, jak tyto problémy řešit. První dva dny bude probíhat jednání a diskuse v nové budově Národního muzea v Praze, 28. září pro vás připravujeme kulturní program. Předběžný program, který bude dále upřesňován, najdete na www.zahranicnicesi.com. Zároveň vás prosíme, abyste informaci o konferenci rozšířili ve svém okolí.
Registrace byla zahájena, účast můžete potvrzovat emailem info@zahranicnicesi.com nebo písemně na adrese MKVZČ, K Zahrádkám 1289, 15500 Praha 5, Česká republika. Letošní konference bude probíhat v rámci širších oslav Dne české státnosti, který bude věnován Čechům v zahraničí. Oslavy vyvrcholí slavnostním večerem v Národním divadle, kterého se budete moci zúčastnit 28. září. Těšíme se na shledanou v září v Praze.

SÁGA O ČESKÉ PENZI

Jaroslav Sedláček

1/ Minulý rok mě Centrelink informoval o nové dohodě mezi Austrálií a Českou republikou o nároku na českou penzi, a poslal obsáhlý dotazník o mém bytí (kdy, kde a jak) ověřený okolkovanými dokumenty.
2/ Spojil jsem se s Centrelinkem a navrhnul, že můj nárok je jistě tak minuskulní (opustil jsem republiku v 18 letech), že to nestojí za to, o penzi žádat a že milerád věnuji jakýkoli nabytý peníz buď české, nebo australské vládě.
3/ Centrelink řekl, že to nepřichází v úvahu, a že když odmítnu českou penzi, nebude mi vyplácena penze australská.
4/ Vyplnil jsem dotazník a prostřednictvím Centrelinku odeslal do České republiky.
5/ Za několik měsíců jsem obdržel vyrozumění od Správy sociálního zabezpečení o příjmu dokumentů s oznámením, že nemohu dále pokračovat v procesu bez úředně okolkovaného školního vysvědčení z poslední třídy. (?)
6/ Zpětnou poštou jsem je uvědomil, že takový dokument, bohužel, nemám.
7/ Tři dny poté mi Centrelink poslal novou žádost o českou penzi s omluvou, že byl informován českými úřady, že žádnou žádost nedostali. Kdybych laskavě vyplnil novou žádost a že budou po té ztracené pátrat.
8/ Informoval jsem okamžitě Centrelink, že nastal v komunikačním procesu nějaký omyl, neboť jsem již obdržel vyrozumění z České republiky o příjmu mé žádosti. Poslal jsem Centrelinku kopii dokumentu.
9/ Před několika dny jsem dostal od České správy sociálního zabezpečení spis o rozhodnutí, odůvodnění a podrobné výpočty mého nároku. Můj důchod od ledna tohoto roku činí Kč 82,00 měsíčně (= A$ 4,00).
10/ Poštovní známka do ČR je A$ 2,35.
Kolik lidí na tom asi pracovalo a ještě bude pracovat?

Prodej české hudby i na iTunes

První ryze česká firma **Multisonic** a.s. prodává hudbu přes digitální obchod **iTunes**.
„Vím ze svých cest do zahraničí, že krajané rádi sledují co se děje v kultuře u nás. Nabízíme proto katalog, který je věnovaný hlavně české hudbě vážné, lidové, jazzové, dechové i populární a současně i projekty mluveného slova nejslavnějších českých herců včetně pohádek. K dispozici budou velmi brzy i filmy jednoho z nejznámějších sportovních rybářů světa Jakuba Vágnera.“ říká **Karel Vágner**, majitel a zakladatel vydavatelské firmy Multisonic a.s.
Celý katalog, který je na iTunes, si můžete prohlédnout na stránkách ***www.multisonic.cz***. V katalogu máme takové interprety, jako je Jožka Černý, Miroslav Donutil, Jiří Sovák, Marta Kubišová, Hana Zagorová, Jarmila Šuláková a mnoho dalších.
Už si nemusíte nechat posílat CD ze své rodné země. Využijte tuto příležitost a pořiďte své rodině v minutě hudbu, která je vašemu srdci nejbližší.

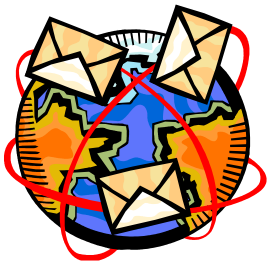

ODTUD A ODJINUD

Když jsem se dnes ráno vzbudil, budík ukazoval šest ráno prvního dubna. Pustil jsem rádio, ozvala se znělka stanice a ohlášení, že je rovných pět hodin. Že by aprílový žert? Nikoliv, přes noc došlo ke změně, končil letní čas. Jistě jste si všimli, v Austrálii ale nejde o letní čas, ale DST, tedy Daylight saving time. Je to totéž a i když naše domácnost je na australské poměry malá, musím vždy nařizovat tuto změnu dvakrát do roka na více než deseti budících, nástěnných hodinách, náramkových hodinkách a v autě. Nemám to rád, letní čas je tak dobrý pro ty, kteří na golfovém trávníku či na kole si prodlužují den. Podle mého názoru letní čas by se měl zrušit. V Austrálii byl zaveden jak za první, tak druhé světové války, tomu rozumím, třetí ještě díkybohu nevypukla, tak proč nás trápí, nejen nás, ale i dojnice. Tasmánie znovu zavedla tyto hříšné změny v roce 1968, o tři roky později následovaly další státy kromě Západní Austrálie a Severního teritoria. Queensland odvolal DST v roce 1972 s ohledem na blaho dobytka a opět v referendu v roce 1992. Vůle západoaustralského lidu zamítla rušení ranního klidu v letech 1975, 1984, 1992 a před necelými třemi roky. Ve státech, které nedbají na cirkadiánní rytmus a ranní dojení, DST začíná poslední říjnovou neděli a končí poslední březnovou nedělí, takže ta letošní aprílová byla výjimkou. Jaké problémy to působí v australských mezistátních vlakových a leteckých dopravních řádech si málokdo představí. Moje starosti spojené s nechutí posunovat ručičky na ciferníku jsou ovšem zanedbatelné s například s těmi, které mají v jihovýchodní části Queenslandu, kde v protestu proti tamnímu agrárnímu smýšlení vznikla politická strana požadující zavedení “dual time“ i v této bohulibé končině. Snad si vzpomenete na 27. září roku 2007, kdy v Sydney začínaly olympijské hry. To byl nepopiratelně pádný důvod, aby se v jejich průběhu čas vzhledem k blahu a kondici atletů neměnil.
Velkým zastáncem letního času bylo v době totality Rudé právo, tiskový orgán komunistické strany Československa. O těch, kteří protestovali, napsalo „nechce se jim vstávat“, nebylo jich málo, bouřit se ale nebylo politicky korektní a zejména bezpečné. Letní čas byl v českých zemích poprvé zaveden v letech 1915-1916, vrátil se v roce 1940 a trval do roku 1949. Češi si začali pak dvakrát do roka posouvat hodiny a hodinky od roku 1979 s odvoláním na ropnou krizi a spojené energetické problémy. Až do roku 1995 trval v naší domovině letní čas šest měsíců, v roce 1996 se republika připojila k večerním sportům milovné Evropské unie a časový posun trvá sedm měsíců do konce října. Ve střední Evropě je celoročně minimálně denní světlo od 8 do 16 hodin, jistě si na toto vzpomenete, pootočením hodin se tam den ani neprodlouží ani nezkrátí. Čas posunout nelze a kvalita našeho i dobytčího života je okrajována. V republice bylo založeno v přímém rozporu se zmíněnou politickou stranou v Queenslandu sdružení nazvané “Čas pro Evropu“, které si klade za úkol dosáhnout soulad astronomického času s časem občanským. To znamená zrušit každoroční posouvání ze středoevropského do východoevropského časového pásma, ve kterém se Česká republika nenalézá. Hnutí založil jeden pekař a po jeho smrti je vede brněnský vysokoškolský profesor. Zimní čas je vlastně násilný termín pokoušející se vnutit veřejnosti, aby zapomněla na normálnost a přirozenost občanského času. Socialistická vláda v ČSSR si uvědomovala výhody, které letní čas přinášel, lid se nechal obalamutit a přijal prostor pro časné ranní vstávání a možnost pro delší odpolední kovozemědělství a zkrášlování domků. Tím se lidi ještě více zotročili a ze zmíněného článku v Rudém právu pak vyplývá nechuť k duševně pracujícím a podobným podezřelým individuím. Bývalá předsedkyně Akademie věd, i když se věnuje studiu biorytmů, jejichž narušení má zdraví škodlivé následky, je vehementní zastánkyně letního času s vědeckým argumentem, že babička Boženy Němcové vstávala v létě ve čtyři hodiny a v zimě v pět hodin.
Na venkově se vstávalo podle slunce a kohoutů, zda měla zmíněná babička budík, mi není známo. Zmínil jsem se o cirkadiánním rytmu, na jeho porušení je někdo citlivý, někdo imunní. Činnost trávícího systému se večer výrazně zklidňuje a devět metrů zažívacího traktu se opět dostává do pohybu kolem šesté ráno. Vyjmutá ledvina transportovaná do podstatně rozdílného časového pásma a tam transplantovaná, pacient pak bude močit v rytmu, který si ledvina přivezla z místa s jiným časovým režimem. Světločivé vlastnosti našeho oka přijímají rozdílně světlo při východu slunce a světlo elektrické žárovky a zářivky, - to nezůstává bez odezvy.

IP

Staré pověsti české

V březnu vychází na CD asi nejkrásnější česká audiokniha vůbec. Prodávala se už na gramofonových deskách, kdysi dávno před nástupem mp3 a módy "knížek do ucha" - Staré pověsti české v podání Rudolfa Hrušínského.
Rudolf Hrušínský, jeden z nejslavnějších českých herců, načetl na sklonku života v roce 1992 Jiráskovy Staré pověsti české. Pro tento žánr byste těžko hledali lepšího interpreta. Hrušínský dokázal i bez obrazu svým hlasem vytvořit atmosféru napětí a tajemných věků. V rozvážném rytmu hlubokým hlasem líčí osudy Praotce Čecha, Kněžny Libuše, krále Ječmínka, Bruncvíka a dalších.
Vznikla poetická a nádherně uklidňující nahrávka, která potěší před spaním stejně jako v autě, když potřebujete uvolnit nervy.

Austrálie – přírodní ráj a cestovatelský sen mnoha z nás

Dagmar Honsnejmanová

Cestovatelská rodina Márových z Přerova je známá určitě po celých Čechách. Cestování za splněním snu Jirky mladšího zaměstnává celou rodinu na plný úvazek. Jedním z jeho největších snů bylo poznat zemi na druhém konci světa. A tak i díky soutěži, kterou vyhlásil zpravodajský portál iDNES v září 2011, již dnes můžeme říct, že tenhle sen se stal skutečností.
Přinášíme dnes dojmy Márových z jejich dalšího nezapomenutelného putování světem.

„Hned první den jsme navštívili nejzajímavější místa největšího australského města. Díky olympijským hrám zdejší Operu i Harbour Bridge jistě každý zná. Na druhou nejvyšší stavbu jižní polokoule jsme pochopitelně vystoupali, pohled shora si přece nenecháme ujít. Druhý den jsme vyrazili směrem na sever a pěkně zblízka jsme poznávali některá z typických australských zvířat. Dál jsme pokračovali na nejvýchodnější místo Austrálie Cape Byron s krásným bílým majákem a ještě úžasnějšími plážemi. Dokonce jsme se koupali v moři. Je to pro nás neobvyklé, většinou se jen ženeme za zážitky, ale tady nešlo odolat. Další den jsme si pro velké nadšení koupačku zopakovali. Velmi zajímavá byla i procházka po třetím největším městě Austrálie Brisbane a měli jsme dokonce českého průvodce Honzu.
Navštívili jsme nejvýznamnější město na severovýchodě - Cairns. Bydleli jsme u australské rodiny přímo doma. Jen jsme vyřídili jeden vánoční pozdrav a rodina nás vzala za své. Hned nás ubytovali. Ochutnali jsme jejich jídlo, australské pivo i vánoční pudink. Odtud jsme se vydali k Velkému bariérovému útesu, pak do nejstaršího tropického pralesa světa, k domorodcům a na motýlí farmu. Pak už nás čekal dlouhý přejezd vnitrozemím, přes rudý střed Austrálie.

Ale nebylo to jen tak jednoduché, občas jsme se docela zapotili. Například jsme zapadli autem do bažiny a ani za pomoci domorodců jsme se nemohli dostat ven. Taky jsme píchli levé zadní kolo a byli v bezprostřední blízkosti požáru australské buše. V Cairns nás strašili cyklonem, ale tomu jsme unikli. S plnou silou však zasáhl právě v okolí Darwinu, kde byly obrovské povodně. Měli jsme obavu, že se vůbec nedostaneme na západní pobřeží a budeme muset jet zpátky na jih. Tím by se ovšem celá naše expedice s cílem objet celou Austrálii kolem dokola stala neúspěšnou. Naštěstí jsou Australané pilní jako včelky a naše cesta mohla pokračovat dál.
Přesunuli jsme se asi o 1600 km na sever.
Bez potíží jsme projeli parky Katherine Gorge, Litchfield a Kakadu.
Riziková povodňová oblast byla za námi, pevně jsme věřili, že počasí bude čím dál vlídnější a velká horka se postupně změní v přijatelné léto (ve dne bylo 38° C, v noci 28°C).

Chcete si splnit sen a chcete malovat skutečné obrazy?

Můžete spojit malování obrazů s poznáváním překrásné UNESCem chráněné památkové rezervace v Olomouci! Tuto zajímavou kombinaci relaxace, vlastní tvorby a poznání vám umožní Creativity Academy, ať už jste malíř začátečník či pokročilý. Termíny, informace k malování akrylem a voskem i dárkové poukazy získáte na www.creativityacademy.eu

Navštívili jsme jedno z nejkrásnějších míst Austrálie zvané Bungle Bungle = skály připomínající včelí úly. Měli jsme v plánu podívat se na pohoří shora. Po několika neúspěšných pokusech sehnat volné letadlo přišla velká bouřka, ale nakonec se vše podařilo. Odměnou nám byl jeden z nejkrásnějších výhledů. Zážitkem byl také pohled na nádherné baobaby v oblasti Kimberly.
V polovině naší cesty jsme se dostali k západnímu pobřeží, kde jsme si užívali koupání v Indickém oceánu a pozorovali nádherný podvodní svět. Při šnorchlování jsme spatřili želvu a chobotnici.
Měli jsme čas prozkoumat Žraločí zátoku, podívat se na Škeblí pláž a v přírodním akváriu si nechali vysvětlit všechny důvody, které vedly k zařazení Sharks bay na Listinu chráněných památek UNESCO. Potom jsme projížděli s otevřenou pusou pobřeží Národního parku Kalbarri. Cestou do hlavního města Západní Austrálie, Perthu, jsme projeli několik národních parků, viděli les tisíce skalních sloupů Pinnacles, setkali se s klokany a koalami. Zážitky neberou konce… prošli jsme se mezi obřími eukalypty, na které se dá i vylézt, koupali se s delfíny, pozorujeme pobřežní scenérie…

Ze západní části Austrálie jsme přejeli do města Ceduna a odtud trajektem na Klokaní ostrov. Prošli jsme se bílými písečnými dunami, zvanými Malá Sahara a cestou k Melbourne jsme se mohli kochat nádhernými skalními útvary. Ve městě jsme navštívili muzeum, kde nás zaujala 23 kilogramová hrouda zlata. Navštívili jsme také slavný tenisový turnaj, kde před našimi zraky vyhrál Tomáš Berdych a ve čtyřhře Radek Štěpánek.
Na konci naší cesty jsme ještě navštívili Tasmánii. Viděli jsme ve volné přírodě ježuru, procházeli se úžasnými kapradinovými lesy kolem vodopádů, navštívili jsme bývalou věznici i Ohnivou zátoku.
Pak už jsme se trajektem vrátili zpátky, abychom ve zbytku času procestovali oblast mezi Melbourne a Sydney, kde naše expedice končila… na stejném místě, jako začala…"

Cesta skončila, co vás čeká teď? Všichni vaši příznivci se určitě těší na další knihu i film z této nejdelší cesty.
V březnu a dubnu máme celou řadu přednášek a pak už se vrhneme na tvorbu nové knihy a filmu, ať můžeme našim příznivcům sdělit obvyklou formou dojmy z fantastické cesty po Austrálii.

Můžete nám říct, kdo celou cestu naplánoval a jak dlouho to trvalo?
Cesty plánuje bezvýhradně a do nejmenších podrobností syn Jirka. Austrálie byla díky své rozlehlosti velmi náročná a připravoval ji bezmála tři měsíce.
Zážitků máte hodně, určitě je hodně těžké vybrat jen jeden. Přesto, které místo vás nejvíce nadchlo?
Nemám tuhle otázku rád, protože krása našich cest spočívá v jejich pestrosti a nedá se vybrat jedno nej. V případě Austrálie je to podobné, i když přiznávám, že já osobně jsem byl u skalních jehel Pinnacles úplně u vytržení.
Jaké bylo vaše setkání s klokany?
Klokanů není v Austrálii tolik, jak jsme čekali. Viděli jsme mnoho přejetých, ale ne že by jich mraky poskakovaly kolem cest. Přesto setkání v národních parcích v bezprostřední blízkosti byl další z vrcholů naší cesty.
Prý se bojíte výšek, takže do koruny obřího eukalyptu jste nevyšplhal?
Provokativní otázka, chápu. Na našich internetových stránkách, kde jsem popisoval průběh cesty, odpověď není. Neprozradím ani teď. Budoucí kniha musí mít nějaká překvapení. Po expedici Afrikou jsme taky úspěšně tajili, jak to bylo s kousnutím šestimetrovým hadem. Příběh se šplháním na sedmdesátimetrový strom je tak dramatický, že se nedá popsat jednou větou, počkejte si na knihu…
Ke Štědrovečerní večeři jste měli krokodýla? Je lepší než kapr?
Kapr je kapr. Máme ho doma jen jednou za rok na Vánoce. Vloni tedy ani jednou, o to víc nám bude chutnat příště. Ale jíst krokodýla, to je adrenalin.
Austrálie je nádherná, obrovská země s neomezenými možnostmi. Chtěl byste zde žít?
Omlouvám se Australanům, ale nechtěl. Byla to nádherná expedice se spoustou zážitků, potkali jsme hodné lidi, ale doma jsme v Česku. Nedovedu si představit život bez rodiny a přátel.

*„Svoboda znamená zodpovědnost.
To je důvod, proč se jí většina lidí bojí.“*
George Bernard Shaw

MÁ TASMÁNIE

Vlastík Škvařil

Do Tasmánie jsem se zamiloval hned první den po příjezdu.
Tasmánie je známá pro krásnou přírodu. Hory, lesy, a o tom bych se rád trochu rozepsal, abyste věděli o takové Tasmánii, jakou jsem já za těch 42 let poznal. Není to Tasmánie, o jaké mluví Bob Brown a jeho soudruzi melouni. Je to Tasmánie, kterou jsem křížem krážem proběhal s ruksakem na zádech, projel na koloběžce, dokonce i s rikšou.
Začalo to běháním po horách. První byla túra po Overland Track - 85 km přes hory ze severu na jih. To jsem prošel desetkrát, několikrát se svými syny. Při první túře bylo Petrovi 10 let, Vlastikovi 14. Každý si nesl své osobní věci, já jsem samozřejmě nesl navíc všechno jídlo a stan. Kluci to zvládli, i když to nebylo vždycky lehké, když nám například 6. února napadlo asi 10 cm sněhu. Uprostřed léta! S tím se ale počítá a proto je třeba vzít si zimní oblečení i v létě.
Samozřejmě, že jsme si neodpustili výstup na nejvyšší horu Tasmánie – Mt. Ossa, 1617 m. Když potom po návratu se paní učitelka ptala dětí ve škole, která je nejvyšší hora Tasmánie, většina navrhovala Mt. Wellington, nejznámější horu u Hobartu. To se potom náš Petr stal hrdinou, když se přihlásil a řekl, že je to Mt. Ossa, a že on na jejím vrcholku stál!
Není praktické, abych tady popsal všechny túry. Například South Coast Track, který začal tím, že jsme letěli malým letadlem do Melaluky, kde je krátká přistávací dráha, vhodná jen pro velmi zkušené piloty. Odtud jsme potom šlapali 8 dnů do Cockle Creek. Za celou dobu jsme potkali jenom šest dalších "bushwalkers."
Jedna z dalších mnoha cest byla na Federation Peak. Mimořádně obtížná túra bez vyznačených cest, pouze mapa a kompas. Zajímavé je to, že po mnoha marných pokusech se tam dostat, se to první expedici podařilo až v roce 1949. To jenom tak pro pochopení, jak obrovská je tasmanská divoká příroda.
Federation Peak, hora pokřtěná v roce 1901 na počest založení Australské Federace se nachází na jihozápad od Hobartu v oblasti těžce přístupné divočiny. Kromě obtížného přístupu, je tato oblast neslavně proslulá velmi nepříznivým počasím. Tyto končiny jsou mimo jiné používané policejními a vojenskými záchranáři k tréninku v mimořádně těžkých podmínkách. Ironicky, před několika lety museli tyto záchranáře zachraňovat helikoptérami, jinak by tam zahynuli, když tam uprostřed léta zapadli sněhem a neměli šanci se odtud dostat.
Federation Peak je velice atraktivní, ale výprava k ní je považována za jednu z nejtěžších v Austrálii a proto je vhodná pouze pro ty nejzkušenější.
Vydat se do těch končin vyžaduje zkušenou skupinu a měl jsem to štěstí, že jsem byl takovou skupinou pozvaný k účasti.
Vyžadovalo to dost příprav. Nejsou tam vyznačené cesty, a proto prvním úkolem bylo získat co nejvíce informací od lidí, kteří tam už byli, podrobnou mapu a kompas. Kromě běžného vybavení pro několikadenní cesty po horách, bylo třeba vzít s sebou navíc plastické hadičky na vysávání vody z dírek malých ráčků - yabbies, a lano na vytahování ruksaků po útesech, na které se nedá s ruksakem na zádech vyšplhat.
Túra byla naplánována na týden, ale podle doporučení jsme brali s sebou jídlo na dva týdny pro případ zdržení kvůli extrémnímu počasí. Když jsem to měl všechno nabalené, bylo toho 26 kilo. Asi o pět kilo více, než obvykle.
Na cestu jsme se vydali od Scotts Peak Dam, dál se už autem nedalo jet. Bylo nás šest, dva zubaři, jeden chirurg, jeden praktický lékař, jeden klempíř a já. Můj největší strach byl z toho, že kdyby mě rozbolely zuby, nevěděl bych, na kterého z těch zubařů se obrátit, abych neurazil toho druhého. Naštěstí to nebylo potřeba!
Cesta probíhala podle očekávání, počasí nám přálo a tak bez jakýchkoliv komplikací jsme dorazili večer k prvnímu místu, kde jsme mohli postavit naše tři stany. Tak tak že jsme se tam vměstnali. Celá ta příroda je tam tak drsná, že těch míst, kde se dá umístit stan, je tam pramálo. K našemu velkému potěšení byla v blízkosti malá studánka, plná výborné vody a tak nám bylo hej.
Hned po několika metrech, když jsme ráno vyrazili na cestu, jsme narazili na první útes. Byl jenom asi čtyři metry vysoký, ale přesto mě naháněl tak trochu strach. Já definitivně nejsem stvořený pro horolezectví, ale cestou zpátky se mě ten útes zdál jako miniatura po tom, co nás čekalo dále. Mrholilo celé

dopoledne až asi do dvou odpoledne. To jsme už narazili na první skaliska, na která by bylo příliš nebezpečné šplhat s ruksaky na zádech. Tam se právě ukázala ta nutnost asi desetimetrového lana. Jeden člen výpravy vyšplhal nahoru bez ruksaku, ty se potom tahaly nahoru lanem. To se pak během další cesty opakovalo často.
Třetí den nás zase přivítal mrholením až do odpoledne, když se pak objevilo slunce, bylo velice teplo. Dokud mrholilo, toužili jsme po slunci, a když konečně vyšlo a udělalo se horko, tak se nám zase začalo stýskat po tom mrholení! Ale večer na stavění stanů a vaření na vařičích to teplé počasí přišlo vhod. Ohně se tam nesmějí rozdělávat a tak vařiče musejí být.
Čtvrtý den začal zase mrholením, to se už potom opakovalo každý den. Po několika hodinách jsme dorazili k příkré skále, vysoké asi 10 metrů. Přece musí být nějaká možnost to obejít! Ale marná snaha, byla to opravdu jediná možnost, jak pokračovat v cestě. První odvážlivec, který se tam vyšplhal, nás "potěšil" prohlášením, že to není tak hrozné, ale když vylezeme nahoru, tak si musíme dávat pozor, protože "chodník" je asi metr široký, narovnat se tam nedá, protože je tam nad hlavou převislá skála, tak pozor na hlavu, a vedle chodníku je 150 metrová propast! Měl jsem tisíc chutí to vzdát, ale to se nedalo. Přes všechnu tu hrůzu a strach jsem to nakonec zvládnul. To jsem už věděl, že není nic, co by mě zastavilo. Takovým způsobem se asi buduje charakter. Člověk se nesmí vzdát, ať se děje co chce.
Krátce potom jsme potkali skupinu, která se právě vracela zpět. Celý týden seděli ve stanu a nemohli se vydat na cestu, hustá mlha to nedovolila, ztratili by se někde v té rozlehlé divočině. My jsme měli štěstí, mohli jsme pokračovat každý den, ale pochopili jsme, proč se doporučuje mít jídla dvakrát tolik, než je normální potřeba.
Cestou zpátky nám nastaly úplně jiné problémy - nedostatek vody. Voda všude, nohy promočené, ale nebylo co pít. Bláta v místech až po kolena. Při mrholení se voda nestačila nikde shromáždit, všechno se to vsáklo do mechu, do bahna anebo steklo po skalách. A tady se uplatnily ty plastické hadičky, kterými jsme nasávali trochu vody mezi mechy.
Když jsme se poslední večer utábořili na stejném místě, kde jsme přespali první noc, šli jsme hned ke známé studánce pro vodu. To už bylo zase teplo, byli jsme žízniví a utrmácení a těšili se, jak se zase jednou pořádně napijeme. K našemu velkému zděšení jsme našli studánku skoro prázdnou. Podařilo se nám z ní načerpat jenom jeden hrnek vody pro každého. A co teď? Buď to vypít anebo použít na uvaření večeře z dehydrovaných surovin. Večeře to vyhrála, ale takovou žízeň, jakou jsem trpěl celou noc, do smrti nezapomenu. A ráno na snídaní jenom pár sušenek, nebylo to lehké je spolknout, a potom další čtyři hodiny cesty, než jsme konečně dorazili k prvnímu potoku. Kdo nikdy netrpěl opravdovou žízní, asi těžko pochopí naše nadšení. A jak ta voda dokáže chutnat. Kam se hrabe pivo. Asi dvě hodiny jsme tam na vodě hodovali, než jsme se zvedli a dokončili cestu s radostným pocitem, že jsme překonali všechny nesnáze a úspěšně jsme to zvládli. A ten pocit, že už nebudeme muset udělat další krok s ruksaky na zádech! To se musí prožít, aby to člověk pochopil. Ten nádherný pocit zaplatí za všechnu to dřinu a odříkání. A to je jeden z důvodů, kromě radostného putování krásnou přírodou, proč se člověk vydává znova a znova na takovou zkoušku vytrvalosti.

HLEDÁ SE Luděk Tomek, narozený v listopadu 1943 v Českých Budějovicích. Emigroval v roce 1969. Jeho adresa v Sydney byla údajně 6/8 Maria Street, Sydney - 2193, NSW, Australia. Jeho syn Ivan Habrda žijící v České republice (telefon: +420 380 403 002, mobil: +420 606 657 865), by rád získal o otci či jeho rodině nějaké informace, a kdyby to bylo možné třeba se i setkal s dosud neznámými sourozenci.

*„Jen mrtví viděli konec války;
jen mrtví vědí, co to znamená žít.“*
Platón

KEMPOVÁNÍ S MEDVĚDY

Ladislav Křivánek

Po našem příchodu do Kanady v tuhé zimě 1968 jsme se těšili na naše první léto. O krásách Kanady jsme již něco věděli z domova díky pořadům Miroslava Hornička o Expu '67, či ze zdejší televize. Byli jsme proto nadšeni, že budeme moci poznávat tyto krásy na vlastní kůži a objevovat tak náš nový domov. Na jaře jsme zakoupili první auto, asi pět let starý osmiválec, které bohatě splňovalo všechny sny o pohodlném cestování. Bohužel nemělo klimatizaci, takže jsme si dosyta vychutnali kanadskou letní saunu. Od krátkého jara do dlouhého podzimu teploty neklesnou pod 30 stupňů (pouze někdy k ránu) a nemají daleko ke čtyřicítce, někdy překročí i tu. S naší vysokou vlhkostí se počítá účinek na kůži až k 50 stupňům. Jak si v zimě užijeme větru, tak v létě si na nás ani nevzpomene. Že Montreal leží na úrovni Benátek, se v zimě nepozná, v létě však ano, zvláště pak v autě. Přesto nás to neodradilo a bohatě jsme si užívali první léto i bez klimatizace, i když někdy byly problémy s malými dětmi.
Věděl jsem, že Kanada je druhou největší zemí na světě, ale že je opravdu tak veliká, by mne nenapadlo ani ve snu. Začal jsem dělat plány, co vše bychom chtěli vidět, ale při zjištění že od Atlantiku po Pacifik je asi pět tisíc kilometrů, jsem to vzdal. Začali jsme proto jezdit s malými dětmi každý víkend na kratší výlety jen pár set kilometrů kolem Montrealu. Prohlédli jsme si krásné historické město Quebec, hlavní město naší provincie, které založil Samuel de Champlain již v roce 1608 na obrovské řece sv. Vavřince. Také jsme zavítali k blízkým úchvatným Montmorency vodopádům, kde se řítí voda z výše 83 metrů. Samozřejmě jsme si nemohli nechat ujít Ottawu, hlavní město Kanady, ani blízké Montebello a park Omega či Laurentidské hory. Pochopitelně v horkém létě hledá člověk posezení u vody. Při pohledu na mapu se to hemžilo vodou všude. Kanada má nejvíce jezer na světě (přes tři miliony), které zabírají 9% její plochy a představují 60% všech jezer světa. Jen naše provincie jich má přes půl milionu, včetně čtyř a půl tisíce řek. Proto jsem si řekl, že by neměl být problém najít někde místo na jednu deku u vody. Jenže jsme pak zjistili, že všude je většinou buď neproniknutelná džungle, nebo všechny přístupy k vodě jsou soukromé pozemky. Najezdili jsme stovky a stovky kilometrů a nic nenašli, až jsme začali jezdit přes hranice do států New York či Vermont. Tam jsme našli krásné volné pláže u řek či jezer. Později jsme zde objevili nádhernou Červenou řeku, kde se dalo také rybařit, a překrásné přírodní parky jen pár hodin od Montrealu. Druhé léto už byly děti trochu větší a schopné delších cest i 500-700 kilometrů. Samozřejmě to už vyžadovalo přespání v motelu nebo u kamarádů. Už jsme ale mohli začít dělat výlety do Toronta, na Niagarské vodopády, do New Yorku a dalších míst. Ovšem od výletů do přírody to mělo stále daleko. Proto další léto si celá parta našich kamarádů zakoupila stany, takže jsme všichni s celou bandou dětí vyráželi na pěkné stanování u vody. Jezdili jsme pomalu každý víkend, specielně pak na dlouhé víkendy a všechny dovolené. Za ta léta jsme poznali mnoho přírodních parků a kempů v Kanadě i v Americe na trase asi tři tisíce kilometrů, od severu až dolů na jih. Pokud jsme měli silná auta, tak jsme někdy brali i náš přívěs, nebo jsme hodně na jihu vzali motel či pronajali dům, protože třeba na Floridě je klimatizace zvlášť velice vítaná. Jezdili jsme s kamarády, i když už všechny děti přestaly jezdit s rodiči a jezdily samy. Nyní už jezdí děti kempovat s vnoučaty, kterým se to také velice líbí. Dodnes máme na všechna naše kempování moře hezkých vzpomínek, i když asi ty nejhezčí patří divočině na severu.
Nejvíce jsme jezdili do divočiny asi 500km na sever od Montrealu, do přírodního parku De la Verendrye, velkého jako čtvrtina Čech (přes 13.6 tisíc km2), pojmenovaného po objeviteli Skalistých hor. Parkem vede jen jediná silnice na sever, kde už leží jen “Val d’Or” (Zlaté údolí), a pak už jsou jen Eskymáci. Po ní ze severu jezdí tisíce nákladáků s vytěženým dřevem, takže je stále živá. V parku je poblíž silnice několik "civilizovaných" kempů se vším všudy, my však dávali přednost divoké přírodě daleko od civilizace. Mělo to své výhody, že se mohlo u táboráku popíjet a zpívat třeba až do rána.
V této přírodní rezervaci je překrásná příroda, mnoho divoké zvěře, a tisíce jezer. Jen pro kanoisty park nabízí asi dva tisíce km vodních cest, včetně “divokého” kempování a cest mezi jezery na přenášení kanoí. Takto kdysi v 17. a 18. století cestovali divočinou desítky kilometrů denně “Coureurs des Bois” (lesní běžci), francouzští obchodníci s kůžemi, kteří za ně dávali indiánům třeba i alkohol.
Měli jsme svoje místo asi 15km po prašné cestě ve "vnitrozemí", na překrásné dlouhé pláži u velkého jezera, kde bylo jen asi 10-15 stanů, povětšině našich. I když jezero bylo dlouhé přibližně 30km, tak toto bylo jediné místo ke kempování. Protože je zakázáno stanovat v úplné divočině kvůli nebezpečným černým medvědům, tak i na těchto vyhrazených místech jsou aspoň základní vybavení jako latríny, vodovod a u každého stanu piknikové stoly a sudy na odpadky. Byli jsme dost překvapeni, když nás rok co rok pravidelně každý den přišel navštívit medvěd. Většinou jen převrátil u každého stanu sud s odpadky a sežral, co mohl, nepřijeli-li dříve indiáni, kteří odpadky odváželi. Někdy také rozšlapal lidem plastikové ledničky a vyžral všechny zásoby (nechal jen konzervy, pivo v plechovkách či lahváče). Proto se má jídlo držet v autě, hlavně v noci, nebo přivázané vysoko na stromě. Často nám sežral i přes metr velké štiky a candáty, které jsme měli živé na řetězech ve vodě. V noci to samé ale dělali mývalové.

Kolikrát jsme měli obavy, když se medvěd dostal mezi nás, a ty ve stanech. Ani ne tak, že by je napadl, ale aby je neklepla pepka, když se jednalo o české příbuzné v důchodovém věku, kteří doma nikdy neviděli medvěda ze dvou metrů. Když měl medvěd co žrát, tak si nikdy nikoho nevšímal. První léta jsme si mohli brát i naše psy, ale později to bylo zakázáno, protože díky psům medvědi pak kolikrát napadli i lidi. Vzhledem k tomu, že v parku jsou zakázány zbraně, tak je člověk vydán na pospas medvědům. Člověk před nimi neuteče ani do vody či vyšplháním na strom, medvědovi lze jedině utéct z kopce, protože má kratší přední nohy. Bohužel tam žádný kopec nebyl, tak jsme se raději zdržovali na pláži ve vzdálenosti aspoň 5-10 metrů. Jednou jsem byl v trochu podroušené náladě a tak se mi ten huňatý černý medvídek (asi dvoumetrový) tolik líbil, že jsem ho chtěl jít hladit. Naštěstí mne střízlivější kamarádi včas zadrželi. Když je některý medvěd dotěrný nebo agresivní, tak ho rangers odchytí a odvezou do vzdálenějších končin. Pokud se však medvědi vrací zpět, tak jsou nemilosrdně zlikvidováni. Jednou po několika letech nerostly žádné borůvky, maliny a ostružiny, takže medvědi měli hlad a jeden roztrhal na našem místě ve stanu čtyři kluky. Patrně měli ve stanu jídlo. Od té doby jsme tam přestali jezdit.

Bývaly to však krásné časy, i když kolikrát trochu vyčerpávající (hlavně na ledviny a játra), ale byli jsme mladí. Člověk byl tak spjat s přírodou, že nám nechyběla ani elektřina či jiné vymoženosti moderní doby. Večery jsme trávili s kytarami u ohně a kolikrát pozorovali úchvatné polární záře. Jediná potíž, pokud od jezera nevál vítr, byli občas komáři a black flies, malé černé mušky, které každému žíznivě pijí krev. Napřed však vstřiknou anestetikum, takže je člověk ani necítí. Jediná zbraň byly repelenty, bez kterých nešlo žít. Ty malé bestie zalezou hlavně do vlasů, obočí, do vousů, kde je člověk nevidí, akorát pak vidí potoky krve (na to hlavně doplácely děti). Dovedou dohnat spolu s jinými hovady třeba i zvířata k šílenství, že pak raději skočí do jezer a kolikrát se i utopí.

Takto skončilo už dost jelenů, srnců, ba i velkých losů. Trochu polevili, když se večer začalo ochlazovat. Ráno byl kolikrát i led na kalužích, i když přes den byla vedra. Když jsme vyráželi na borůvky či na houby po lesních cestách, tak jsme si užili i různých obrovských hovad, na něž repelenty neplatily.

Protože první malý krámek byl 160km daleko, tak jsme si vždy přivezli vše, co člověk potřeboval na přežití. Měli jsme normální kempovací chladničky, ale nejlépe se osvědčilo zahrabat velkou krabici vyloženou styrofoamem a pokud možno suchým ledem do písečného břehu a často písek polévat vodou. Jídlo tak vydrželo týden i déle. Jinak jsme se živili tím, co příroda nabídla. Hub, malin, ostružin a borůvek rostlo většinou všude moře (pokud byla sezona), a v jezeře bylo nespočetně ryb. Ze starých rozbořených indiánských chatrčí jsme si vždy vzali prkna i hřebíky a pokaždé si udělali udírnu, kde jsme každodenně udili ryby. Bohužel jednou jsme jeli rybařit a zanechali udírnu v péči manželek. Bylo marné jim vysvětlovat po kolika minutách dát kousek suchého či čerstvého dřeva. Aby se nemusely zdržovat a mohly se věnovat povídání, tak naložily udírnu, která rychle lehla popelem. Nejvíce jsme si však užívali jezera, i když někdy počasí moc nepřálo ani plavání či jízdě na kanoi. Jednou manželka jela s kamarádkou na kanoi a znenadání přišel šílený vichr s prudkým deštěm, který je zanesl asi dva kilometry na protější břeh naší zátoky. Musely pak hodinu šlapat s kanoí jezerem kolem břehu a měly dost strach, ale zvládly to. Naše jezero bylo 30km dlouhé a někde i pár km široké. Díky strachu z medvědů jsme přestali jezdit do překrásné divočiny a začali jezdit pouze do civilizovaných kempů. S medvědy se už jen občas potkáváme při houbaření. Tady se houby dají sbírat z auta podél lesních cest, což je velice pohodlné. Navíc se člověk nemusí bát, že je někdo sebere dřív, protože houby tu stejně sbírá jen pár Čechů, Slováků a Poláků. Lesy jsou většinou buš jako na Boubíně (pokud to není soukromý les, kam se nesmí), takže se do něj většinou člověk těžko dostane (a také tam žádné houby ve stínu moc nerostou). Skoro vždy jsme nechali auto stát na cestě a chodili sbírat. Jednou nás však překvapila medvědice s mladými, naštěstí nás ale nenapadla. Pak jsme již začali raději sbírat opravdu jenom z auta. Pokud se nedá zajet na různé mýtinky, tak jediné co medvědy odradí, je vždy hluk. Když přikvačil náš seniorský věk, tak jsme dali kempování vale, a začali si užívat "mastňáckého" života v chatách či pronajatých domcích. Děti i vnoučata však stále žadoní, abychom s nimi občas jeli kempovat, takže se možná ještě někdy vrátíme do mladých let.

JAK PŘEŽÍT KRIZI PODLE ARACHA

Luděk Ťopka

Zpočátku jsem ani netušil, že se mnou společně sdílí teplo mého domova, jak by řekl básník. Není také divu, je malý postavou a skromně se krčí v místě, kam já zavítám jen při občasném záchvatu pocitu, že je třeba většího úklidu bytu než jen vyvětrání. A tak jsem jeho přítomnost poprvé zaznamenal právě při jedné takové akci. Klečel jsem onehdy, ono je tomu už pár týdnů, na plstěné podložce a stíral mokrým hadrem bílou dlažbu koupelny, když jsem koutkem oka postřehl v koutku u vany jakýsi rychlý pohyb. Nemám rád v bytě hmyz a tak jsem to místo po umytí ještě postříkal Biolitem, jist, že ať to bylo cokoliv, je to po smrti.

Přesto mi ale zvědavost nedala a tak jsem druhý den, vyzbrojen silnou lupou, spatřil v místě styku vany s dlažbou drobného pavoučka. Seděl na kraji pavučiny stočené do tvaru prostorového válce podobně jako ostnatý nebo žiletkový drát na zdech věznic. Nehybné, sotva třímilimetrové tělíčko opatřené, jak už to u pavouků bývá, osmi dlouhými nožkami bylo průsvitné a očividně naprosto prázdné. Patrně podlehl mému postřiku a navíc jistě i hladu. Co by tady asi taky mohl ulovit? Kde by se tu vzala vůbec nějaká kořist a navíc takové velikosti, aby ji zvládl?

Když jsem chystal smést ho mezi biologický odpad (já vše ukázněně třídím), postavil se náhle na své čtyři zadní, předními na mne zamával a zmizel ve skulině za sebou.

„No to snad ne!“ vyjekl jsem leknutím, „Jak to, že je živý?“ Vzápětí jsem ale nad tím mávl rukou. Když přežil svou popravu, ať má svobodu jako kdysi zločinec, pod kterým se na šibenici přetrhl provaz. A tak mi přestal vadit, pomalu jsem si na něj zvykl a našel pro něho i přiléhavé jméno – Arach. Od té doby byl pro mne jakýmsi indikátorem, jak dlouho může jedinec hladovět, než vydechne naposled, a jako jediný další živý tvor v bytě, i mým společníkem. Bohužel ale němým, takže když ho každé ráno pozdravím a popřeji „lovu zdar“, nikdy jsem od něho neslyšel ani slovo. Až jednou…

Ten den jsem po městě a různých úřadech nabelhal s tou svou francouzskou berličkou dobrých pár kilometrů a pěkně mne to zmohlo. A tak jsem po opožděném obědě z ledničky a mikrovlnky usedl s úlevou do svého pohodlného křesla. Na stolku po levici mi ve sklenici pěnil vychlazený Gambáč a napravo se už nedočkavostí otvírala *Encyklopedie členovců,* vypůjčená z Městské knihovny. Vypil jsem rázem téměř celou sklenici piva a zvedl ten půl kilový svazek, abych konečně zjistil, kdo to se mnou vlastně bydlí.

Dlouho jsem brouzdal v tom množství pavouků všech druhů, běžných i neobyčejných, od bleší velikosti až po tropické giganty a hledal toho svého, až mne z toho pálily oči. Zamhouřil jsem je, aby zvlhly, a když jsem je po pár vteřinách otevřel a obrátil list, spatřil jsem na straně 225 tři barevné snímky, z nichž na mne zírali tři pavoučci jako živí.

„Á, tady jsi, Arášku“, ťukl jsem prstem na první obrázek, „tak jsem tě přece našel!“

„Ne, pane, Arach jsem já!“, zamával na mne ten z prostředního snímku: „Povšimněte si, prosím, dvou tmavých teček na obou stranách mého hlavohrudí. Moji sousedé je nemají a jsem také na rozdíl od nich o poznání větší, pane.“

„Proboha, jak to že mluvíš? A česky!“

„Ne, pane, já nemluvím a vy také ne. To se vám jen zdá, pane. Komunikujeme spolu beze slov a bez vzájemné znalosti jazyků tak, jako s ET, pane! Vnímáme vzájemné myšlenky jaksi telepaticky, přímo svými mozky, pane.“

„Bože, to se mi snad zdá, mluví se mnou členovec a ještě jako Anglán! Jak jsi k tomu přišel?“

„Nevím, pane. Prostě tak myslím a vy to vnímáte a chápete po svém, pane.“

Byl jsem z toho dokonale zmaten. Jsem snad schizofrenik? Není to následek času stráveného ve virtuálním světě her a internetu? Není v tom pivu nějaká droga? - hučel mi v hlavě vír otázek.

„Nechcete se mne něco zeptat, pane? Často jsem cítil, že vás na mně něco zajímá a rád vám odpovím, pane.“

V tu chvíli jsem si uvědomil, že mám teď jedinečnou příležitost poznat záhadu jeho života, a tak jsem ji využil. „Kamaráde“, vyslal jsem tedy *per cerebrum* otázku, “mně pořád vrtá hlavou, čím se živíš, když mimo tebe a mne není v té sterilní koupelně ani živá duše, tedy chci říct, ani muška.“

„Ó, to se mýlíte, pane! Vy to nikdy nespatříte, ale pod vanou panuje čilý ruch, zejména v noci! To se probudí k životu celá řada specií, zejména štírci, blechouni, krouživci, roztoči a chutní sladkolymfní smlci, pane. Z větších kusů pak rybenky, drobné mnohonožky a sem tam i opancéřované berušky, které ale nelovím. Je to slušně zazvěřený revír, pane.“

„No to žasnu, ale proč máš tedy pořád prázdný žaludek, či jak se tvůj zažívací trakt nazývá?“

„Není prázdný *pořád*, ale plný *nikdy*, pane. V revíru vládne právo silnějšího a navíc princip kast, kterým se říká kmeny, třídy a řády, takže nesmím lovit, kdy chci a co chci, a k soustu se tak dostanu jen velmi zřídka. Ale přežít se dá, mám na to spolehlivou metodu, pane.“

„A ta by mne právě velmi zajímala, kámo“, vyhrkl jsem dychtivě, „u nás je taky dobře zásobený trh, jen kast máme víc – miliardáře, milionáře, bohatce, státní úředníky, důchodce a bezdomovce. Patřím do té předposlední a tak doufám, že mi poradíš!“

„Milerád, pane!“, vystoupil z obrázku a posadil se po tureckém způsobu s úhledně složenými nožkami na okraj stránky. „Prozradím vám totiž způsob, jak se *odnaučit jíst*. Je sice trochu bolestivý a vyžaduje pevnou vůli a delší postupný trénink, ale zato spolehlivý a vydrží vám až do konce života. Především si musíte…“

Vtom se na psacím stole ozvala přímá linka, co zvoní jak londýnští hasiči, když jedou k ohni. Trhl jsem sebou,

upustil knihu a mžoural na řvoucí telefon. Byl tak daleko a já tak unaven, že než jsem k němu došel, zmlkl. Zvedl jsem rychle knihu a horečně, třesoucími se prsty listoval a hledal stranu 225. Opravdu tam byla i s těmi obrázky a opravdu z nich na mne hleděli ti tři pavouci. Jenže němě a strnule. Jen ten prostřední jakoby pokrčil rameny prvního páru svých končetin sloužících mu jako ruce. Škoda, že mu nebylo vidět na hubu, jistotně se přitom taky šklebil.

Naštvalo mne to a připravilo pro zbytek dne o náladu. Čert vem ten ztracený hovor, ale je k vzteku, že jsem přišel o praxí osvědčenou metodu a naději na přežití úsporné éry naší pošahané*) vlády. Nezbude mi, než se vydat cestou naznačenou tím *gentlespiderem* Arachem. Ona to totiž není metoda nová, pouze pozapomenutá. Ve starém dobrém Rakousku podle ní kdysi jeden Cikán (tehdy ještě Romové nebyli) odnaučoval koně žrát. A bylo by se mu to podařilo, kdyby mu byl, jako *na potvoru* nechcípl.

Nemůže se to ale stát i mně nebo vám? Inu, ovšemže může, jenže než k tomu dojde, vystačíme si s málem a ušetříme hromadu peněz, které přijdou našim dětem jistě vhod. Když na nic jiného, tak alespoň na útraty s naším pohřbem.

Přemýšlejte o tom, není to špatný způsob, a pokud se v našem případě neosvědčí, jakáž pomoc, umřete *holt* trochu dříve než v sedmdesáti. Vláda to stejně asi brzy prohlásí za vlasteneckou povinnost. Tak hlavu vzhůru a pevnou naději!

*) Omluvte, prosím, překlep, správně je „požehnané.“

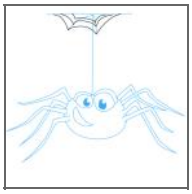

Česko není v recesi, překvapili analytici přesnějšími čísly

Tuzemská ekonomika zřejmě není v recesi, ačkoli to doposud vyplývalo z dat statistiků, informoval analytik UniCredit Bank Pavel Sobíšek na základě revidovaných údajů o zahraničním obchodě. Ostatní analytici to potvrdili.

V recesi se ekonomika považuje tehdy, když dvě čtvrtletí po sobě výkon ekonomiky klesá. Mezičtvrtletně hrubý domácí produkt ve třetím i čtvrtém čtvrtletí 2011 klesl podle Českého statistického úřadu o 0,1 procenta.

"Bližší analýza dat o zahraničním obchodě odhalila významnou revizi provedenou v listopadové bilanci podle národního vlastnictví. Zvýšení přebytku obchodu za poslední čtvrtletí 2011 o téměř sedm miliard korun dává předpoklad k revizi směrem nahoru také v údajích o HDP. Existuje proto předpoklad, že česká ekonomika nevykázala za čtvrté čtvrtletí meziroční pokles a nenachází se tedy v recesi," uvedl Sobíšek.

"Přebytek zahraničního obchodu byl v posledním čtvrtletí loňského roku o 5,7 miliardy korun vyšší, než bylo původně uváděno. Pokud by se neměnily ostatní složky HDP, znamenalo by to revizi HDP o 0,6 procenta nahoru a česká ekonomika by nebyla v mírné recesi, ale naopak mírně rostla," uvedl hlavní ekonom Patria Finance David Marek.

EKONOMIKA DOBRA A ZLA

Miloš Ondrášek

V minulém roce vyšla 368 stránková publikace pod titulem *Economics of Good and Evil – The Quest of Economic Meaning from Gilgamesh to Wall Street.* Publikací s ekonomickou tématikou vychází mnoho, autorem té, o které se zmiňuji, je Tomáš Sedláček, lektor Karlovy univerzity. Předmluvu napsal Václav Havel, zajisté k dřívějšímu vydání v češtině. To ovšem neznamená, že bychom museli o této knize referovat, pokud by nezacloumala ekonomickým světem, jak se stalo. Svědčí o tom i to, že byla vydána v angličtině necelý rok po české verzi. Americká *Yale Economic Review* zařazuje Sedláčka mezi “five hot minds in economics“ a australský denní tisk nemá pro Sedláčka nic než bezvýhradnou chválu. Nemíním referovat o obsahu, jen upozornit ty, koho by mohly Sedláčkovy úvahy zajímat. Ve dnech, kdy píši tyto řádky, v Melbourne rokovali ateisté z celého světa a předseda jejich sdružení debatoval v televizním pořadu stanice ABC s australským katolickým kardinálem. Proč připomínám? Náboženství se silně promítá do Sedláčkových názorů o ekonomice. Kdo z nás si uvědomil, že biblické pojetí hříchu, spasení a odpuštění významově pramení v tržní sféře? V řečtině je slovo “dluh“ totožné se slovem “hřích“, neudělali překladatelé chybu a neměla by znít věta z Otčenáše „odpusť nám naše dluhy, jako my odpouštíme našim dlužníkům“? Spasení mělo kdysi ekonomickou afinitu, šlo o propuštění otroka na svobodu. Sedláček zdůrazňuje, že mnoho z Ježíšových podobenství užívá vyjadřovací prostředky ekonoma – marnotratný syn, útěcha vdovy, chytrý hospodář a podobně. Sedláček se ovšem nevyhnul našemu minulému národnímu životu, dokazuje, jak naši předkové uvažovali o majetku, vlastním užitku a osobním i společenském blahu ve vztahu k nemovitému i movitému vlastnictví.

Víra a úsudek vždy byly a jsou vzájemné a podporují pilíře mezilidského porozumění. Nebyla evangelia zaznamenávána, aby přesvědčila posluchače a čtenáře o logice a evidenci? Autor se vydává na výlety do filosofie, etiky, religionistiky a politologie. I věda se odvolává k víře, i když žádná jistota nemůže úplně vyloučit pochybnost. Sedláček bere náboženství vážně, od náboženstvo-filosofického Eposu o Gilgamešovi ze začátku třetího tisíciletí před naším letopočtem, přes Starý zákon, křesťanství, Descarta, Komenského až po současný konzumerismus. Stěžejní a od nepaměti platná otázka zůstává: Vyplatí se být dobrým? Sedláčkovy úvahy se dostávají na dosud nezorané pole, vedou k potencionálním změnám v kalkulaci hodnot.

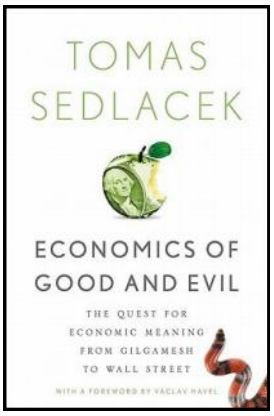

Projekt „Češi ve světě – oslavy Dne české státnosti 2012“ proběhne na různých místech v Praze v týdnu od 24. do 30. září 2012 pod záštitou prezidenta České republiky. Program koordinovaný Ministerstvem zahraničních věcí ČR zahrnuje slavnostní večer uspořádaný Národním muzeem v památníku na Vítkově, Mezinárodní krajanský festival, Konferenci Mezinárodního koordinačního výboru zahraničních Čechů, předání ceny „Významná česká žena ve světě“ v Senátu Parlamentu ČR, přednášky v Náprstkově muzeu, účast krajanů na Národní svatováclavské pouti do Staré Boleslavi a mnoho dalších. Akce završí 28. září slavnostní večer „Vzkazy domů“ v historické budově Národního divadla za účasti významných osobností z veřejného života a Čechů ze zahraničí organizovaný obecně prospěšnou společností Dny české státnosti.

Cílem projektu je přiblížit příběhy Čechů ve světě v kontextu témat spojených s českou státností a národní identitou. Připravované akce jsou zároveň poděkováním Čechům v zahraničí za jejich přínos na šíření českých tradic, kultury a povědomí o českém národě. Snahou je prohloubit vzájemné vazby mezi Čechy žijícími v České republice a Čechy žijícími ve světě. Češi jak uvnitř, tak vně hranic jsou jedním národem usilujícím společně o stejné ideály a myšlenky. Národem, který se již nemá rozdělovat ať už pod vlivem cílené propagandy politických režimů či politováníhodných předsudků.

Projekt chce představit široké české veřejnosti nejen Čechy, kteří odešli před mnoha desetiletími, ale i mladé lidi a často uznávané odborníky pracující na různých místech světa. Ti se v zahraničí usadili teprve v porevoluční době a mnozí z nich prožili napínavé osudy a dosáhli velkých profesních úspěchů.

Dle odhadů žijí v zahraničí asi 2 miliony lidí, hlásících se k českému původu. To znamená, že každý šestý Čech žije mimo hranice České republiky. Češi v zahraničí sehráli zásadní roli při vzniku československého státu v roce 1918 (podpora Masarykovy politické akce v zahraničí) i v boji s autoritářskými režimy – s fašismem (československá exilová vláda, čeští letci v RAF, československá zahraniční armáda atd.) a komunismem (exiloví spisovatelé a vědci). Češi v zahraničí mají svou jedinečnou roli i v současnosti při podpoře českých kulturních a politických zájmů v zahraničí. Krajanské komunity ve východní Evropě mají velký význam při zachovávání českých tradic a zvyků, krajané v západních zemích a především ve Spojených státech amerických pomáhají při prosazování priorit české zahraniční politiky.

Novým fenoménem jsou i Češi odcházející svobodně do zahraničí po roce 1989. Již tak nečiní proto, že by byli politicky nuceni. Odcházejí s vědomím, že se mohou kdykoliv vrátit. Jedná se často o velmi úspěšné osobnosti, které se v zahraničí usazují z profesních důvodů. V posledních letech se jedná především o země, jako jsou Velká Británie, Austrálie, Nový Zéland, Spojené státy americké a Belgie. Ke své vlasti mají většinou velmi kladný vztah a chtějí, aby jejich děti mluvily českým jazykem. O jejich úspěších a životních osudech se v České republice ví jen málo.

(Více na www.mzv.cz/krajane, e-mail: zkz@mzv.cz)

O ČESKÝCH RYTÍŘÍCH

Ivan Kraus

Nad Blaníkem svítilo slunce. V jeskyni bylo příjemně. Rytíři seděli kolem stolu a prohlíželi došlou poštu.
"Přátelé," pravil Mojmír, který řídil zasedání, "došla nám opět spousta dopisů s žádostí o pomoc."
"Lidi jsou věčně nespokojení," povzdychl si Vratislav.
"To je pravda," připojil se Radúz, "stěžují si, kdykoli se mění režim. Jen si vzpomeňte na osmačtyřicátý rok."
"Píšou, že roste kriminalita," poznamenal Mojmír, nahlížeje do jednoho dopisu.
"To je věc policie," ozval se Krutinoha.
"Je tu taky hodně stížností na rostoucí vliv mafií," upozornil Mojmír.
"To je jeden z problémů volného trhu, s tím se nedá nic dělat," pravil Květoslav, který ve chvílích, kdy nespal, četl cizí tisk.
"Mnoho lidí se trápí tím, že mládeži chybí morální vzory," pokračoval Mojmír.
"Těch nebylo nikdy dost," ozval se Anastáz, "jenže morálku nezlepšíme žádnou vojenskou akcí."
Mojmír prohrábl další hromádku dopisů a podrbal se na hlavě.
"Prý se rozmáhá rasismus."
"Věc výchovy," usoudil Zrúd.
"Já bych se tím vším nijak nezneklidňoval, protože dohoda jasně určuje, kdy máme opustit jeskyni a jet na pomoc," řekl Pravoslav.
"Až bude nejhůř," ozvalo se sborem několik rytířů z hloubi jeskyně.
"Jenže otázka je, co se termínem nejhůř vlastně myslí," pravil Mnata, který šel občas ostatním svým filosofováním na nervy.
"Nejhůř je když je hlad a ten teď národ nemá," ozval se Chrudoš s plnými ústy.
"Člověk nemusí být hladový a přece se mu nevede dobře," namítl přemýšlivý Mnata.
"Jen žádný intelektuálštiny," obořil se na něho Hněvsa, "lidi mají co jíst, mohou cestovat a mohou říkat, co si myslí."
Slova se ujal Pravoslav.
"Smlouva jasně definuje situaci, kdy máme zasáhnout. Až bude národu nejhůř. Ovšem k právnímu naplnění podmínky může dojít jen v případě, když my sami dojdeme k závěru, že inkriminovaná situace nastala. Pokud jde o národ, ten sice může o pomoc žádat a to jednotlivě i pomocí kolektivních peticí, ale nemůže ji nikterak vymáhat… V podstatě jde o smluvní závazek, v době jeho trvání."
"Tomu vůbec nerozumím," zabručel Strachoš.
"Hned to vysvětlím," pokračoval Pravoslav, nahlížeje do nějakých papírů.
"Jde o závazek, který sice nemůžeme jednostranně vypovědět, ale který zároveň nepodléhá právnímu postihu protistrany, tedy českého národa, jeho zástupců, nebo poručníků. Takže nemůže dojít k žalobě pro neplnění povinností, nebo k vymáhání penále."
"Jestlipak, kdybychom vyjeli na pomoc, dostaneme vůbec nějakou odměnu?" tázal se Dlást.
Pravoslav nahlédl do papírů.
"Bohužel se ve smlouvě o ničem takovém nehovoří. Byla udělána v časové tísni."
"Takže na tom vlastně nejsme taky nejlíp," zabručel Hněvsa.
"A to jsme už ve službě stovky let, pánové," povzdychl si Zmlat.
"Bez nároků na penzi," dodal Dalimil.
"Ten doklad se musí změnit," rozhodl Ctirad.
Záviš navrhl, aby listina byla rozšířena o dodatek. Pravoslav byl pro to, aby národ dostal časový limit, který by určoval trvání závazku. Protože některým kolegům to nebylo jasné, vysvětlil jim, jak si to představuje.
"Řekněme, že bychom stanovili termín rok 2000. Jestliže do této doby se národu nepovede prokazatelně nejhůř, vyprší naše část závazku o záchranné akci a smlouva ztratí platnost."
"Dobře, ale co bychom pak z celé služby měli?" namítl Křesomysl.
Také ostatní rytíři protestovali, že nebudou věčně čekat na to, až budou muset zasáhnout a ke všemu ještě zdarma.
"Pánové jen klid, nějakou kličku už najdeme," uklidňoval rozvášněné kolegy Pravoslav.
Mojmír chtěl přečíst nahlas další dopisy, ale nikdo ho neposlouchal. Hněvsa navrhl, aby se národu automaticky za každý den, který rytíři jsou ve službě, počítal stálý poplatek.
"Měl by odpovídat určitému procentu národního důchodu," doplnil ho Bivoj.
"Prosím vás, mějte rozum, národ má přece nesmírné dluhy," upozorňoval rytíře Mnata.
"Tak si půjčí," zvolal Božetěch, který si vzpomněl, že má někde v jižních Čechách tvrz, za kterou mu někdo dluží pár set let nájemné. Zdislav tvrdil, že by neměli zapomenout na inflaci. Chrudoš spočítal zisk, který jim stálým čekáním unikl. Střemhlav se rozhodl připočítat k částce úroky. Radobýl žádal příplatek za odloučení od rodiny a za bydlení v nezdravém prostředí. Mojmír se snažil rytíře uklidnit, ale nikdo mu nevěnoval pozornost.
Všichni se shlukli kolem stolu a zabývali se čísly. Rozhodli se, že to národu za pár set let pořádně spočítají.
Pouze Mnata seděl stranou a bručel: "Jaký národ, takoví rytíři…“

(www.pozitivní-noviny.cz)

MÁ VZDÁLENÁ VLAST
- tragikomedie ze špatné doby

Veronika Boušová

Dramatik Karel Steigerwald se v posledních letech profiluje jako autor tzv. „dokudramat“. Hry „Horáková x Gottwald“, „Políbila Dubčeka“, „Marta Peschek jde do nebe“ (A studio Rubín) nesou jeden důležitý společný rys – obracejí pozornost nejen k palčivým otázkám naší nedávné socialistické minulosti, ale i k ženským hrdinkám.
Námět ke své nejnovější hře „Má vzdálená vlast“, která měla premiéru 17. 2. 2012 na Nové scéně Národního divadla, čerpal z knihy politické vězenkyně Dagmar Šimkové „Byly jsme tam taky“. Její osud je téměř totožný s osudem hlavní hrdinky Kristy (Eva Salzmannová).
„Poslední lidskost mezi lidma ve vlasti jsem zažila ve vězení. Jsem šťastná, že jsem v Austrálii. Na Austrálii je nejkrásnější ta vzdálenost odsud.“ (Krista)
Celý příběh se odehrává v retrospektivě, kdy jsou všichni aktéři už po smrti a Krista se snaží pochopit to, co se stalo.
K nezodpovězeným otázkám patří i osud rodinné vily ve smyslu hmotného odkazu, který tu po ní mohl zůstat a přežít generace, ale byl zcela zdevastován.
Devatenáctiletá Krista je zatčena a nespravedlivě odsouzena na 15 let. Krásná, hrdá dívka s obrovskou vnitřní noblesou dráždí vyšetřovatele, věznitele i kápa. Ve vězení stráví nejlepší léta života. Nepoddá se. Nikdy nepozná lásku mezi mužem a ženou. Po propuštění se jí podaří vycestovat do Austrálie. Její australský přítel Klokan ji přesvědčí, aby se vrátila do „vzdálené vlasti“ a požádala o rehabilitaci a navrácení majetku. Tento životní krok však pouze otvírá a stupňuje starou bolest. Spravedlnost v porevoluční České republice neexistuje, dnešní soudce soudil i za starého režimu, advokát, bývalý disident, je proti němu bezmocný, z agentů StB se stali spokojení důchodci, komunistický poslanec omlouvá stalinistické zločiny a prostitutka Číča, nelítostné kápo, je vězeňským „utrpením“ korunovaná hrdinka.
Příběh plný rozporuplných názorů se odehrává pod střídavým dohledem všech českých a československých prezidentů, přítomných na oficiálních zarámovaných fotkách.
„Myslel jsem, že když je ve vašem případě tak středně namočen, že ho dostanu do kouta. Že to půjde dopředu rychle. Ale on se vůbec nelekl. On je na svou soudcovskou kariéru hrdý. Vůbec se nebojí, že by to, co tenkrát dělal, mohl dneska odsrat.“ (Dr. Pilát o soudci Milerovi)
Soudce Dr. Miler (Jiří Štrébl) Kristu před lety odsoudil a teď ji má rehabilitovat. Dodržuje stále stejné zvyky a i s právem zachází stále stejně absurdně. Kdysi psal rozsudky na základě instrukcí „shora“ a s paragrafy zacházel jako trhovkyně, dnes vyžaduje dodržování zákonů a předložení důkazů neviny, aby mohl očistit „zločiny“, které se nikdy nestaly.
„Oni je zavraždili jen tak… bez dokumentace?“ (Dr. Pilát)
Advokát Dr. Pilát (Ondřej Pavelka) nezájmu a zlovůli soudce čelit neumí. Bývalý disident z kotelny je nedůsledný, postrádá praxi a nakonec vodí Kristu trochu za nos. S respektem pozoruje fotku prezidenta Klause, aby zjistil, zda ho prezident může sledovat očima všude po místnosti, tak jako ho ze své fotografie ve školní třídě „sledoval“ Stalin. Statečnost projeví jen v duchu.
„Bejt komunista tenkrát, to vás nikdo neměl rád. Bejt komunista dneska je fajn. Lidi si říkají, ten do toho řeže. Víte, já mám správné názory, ale talent nemám velký. To je nespravedlivé. Znám lidi, kteří mají velmi špatné názory, reakční, nepřátelské, a přitom talent mají.“ (Ňákej Vojta)
Ňákej Vojta (Filip Rajmont), „horlivý, přátelský, slušný, nevinný“ komunistický poslanec komentuje děj a občas do něj vstupuje. Zločiny shovívavě vysvětluje a omlouvá je různými způsoby, například selháním lidského faktoru, hrozící válkou s imperialisty, nedostatkem času na hledání spravedlivého řešení, neznalostí… jedna výmluva střídá druhou. Přistihne soudce s advokátem v rozhovoru, tajně je nahraje, ale „čestně“ se přizná s tím, že je má v hrsti a že by z toho mohli mít velké problémy. Je to takový dobrácký typ s pomyslným nožem v rukávu saka.
„Chtějí po mně velkorysost. Abych odpouštěla. Abych mlčela a usmívala se. Oni nás mordovali, pálili, škvařili, drtili, a teď se čeká, že jim odpustíme. Proč! Pořád mi říkají, nebuď jako oni. Ale kdo mi to říká? Oni! Já chci pomstu. Kde je můj život, kde? Kam ho dali? (…) Já nechci žít pod terorem velkorysosti, já chci obyčejnou přirozenou lidskou pomstu.“ (Krista)
Krista se spravedlnosti nedočká, naopak, před smrtí ztratí i naději na pozdní lásku.

Scénické zpracování se brzy po premiéře ještě potýkalo s uchopením jednotlivých postav a představení postrádalo tempo. Některé avantgardní nápady jsou zbytečně kontroverzní, hlavní síla inscenace tkví v textu a hereckém provedení, kterému chyběly správně cílené emoce. I tak je ale uvedení „Mé vzdálené vlasti“ úctyhodným počinem, druhem rehabilitace pro bývalé politické vězně, kteří sedávají v hledišti, a důvodem k zamyšlení pro současnou mladou a střední generaci. Před zločiny minulosti a nespravedlností současnosti nelze zavírat oči.

S VÁŠNÍ A NADÁNÍM PRO ŽIVOT

Alena Mullerová

Akademická sochařka Veronika Oleríny je křehká žena. Přesto je jejím pracovním materiálem především šamot, žáruvzdorná, propustná, vysoce odolná směs lupků, jílů a ostřiv, jež je všechno jiné než něžnost sama. A přesto se pod citlivýma rukama autorky dokáže proměnit v poetická díla, která diváka okouzlí a uchvátí.
Některé nápady vznikají v pražském ateliéru, pro jiné hledá inspiraci na jihu Čech, v Nové Bystřici, kde Veronika jako oko v hlavě opatruje rodinnou chalupu. Určitě tam funguje genius loci, protože právě tady se nutně musí ve vzduchu potkávat múzy, jež bděly nejen nad dědečkem stavitelem, který rád kreslil a maloval, a babičkou, jež navrhovala oblečení, ale hlavně nad milovanou maminkou sochařkou. Byli to oni, po kterých zdědila talent, pracovitost a neutuchající fantazii; maminka se dceři otiskla do duše také jako skvělá kamarádka a úžasná učitelka. Zatímco ona se vyjadřovala zejména prostřednictvím jemnější keramiky, Veroniku nejdřív uchvátilo lití do kovu. Hliník, litina, ocel a hlavně samozřejmě cín a bronz… Později se doslova zamilovala do vpravdě chlapského šamotu: láska trvá už pěkných pár let a vykvetla řadou skvělých realizací, jejichž východiskem je nejen vztah ke zvířatům, ale také zájem o člověka, o figuru jakožto symbol vyjádření citů a pocitů. Ve volné tvorbě Veroniky Oleríny si nelze nevšimnout také fascinace naprosto základním aspektem lidského bytí, a sice vztahem mezi mužem a ženou ve všech jeho vážných i humorných podobách. To vše se až podezřele ladně promítá stejně tak do monumentálních realizací pro zahrady a parky, jako do drobnějších plastik interiérových prostor. Všechna užitná díla – ať už jsou to lavice, stolky, aranžovací vázy, svítidla, květináče a další prvky - charakterizuje půvab a cit pro detail i realitu. Jakkoliv by se mohlo zdát, že šamot je pro takové vyznění příliš drsný a hrubý, dokáže ho Veronika doslova a do písmene přetavit v díla a dílka nepostrádající živočišný a životní náboj, bez něhož by lidská existence byla jen živořením.
Zrození každého artefaktu předchází návrh, vytvoření modelu, formy, následuje výhradně ruční zpracování klasickým způsobem: modelace, vysušení a na závěr výpal v komorových pecích Meidhaim při 1350°C. Výsledkem je vždy originální neopakovatelná teplá přírodní barevnost, která v kombinaci s čistými tvary působí zároveň exkluzivně a přirozeně. Rozzáří a projasní jakékoliv prostředí, zahradu šlechtěnou nebo divokou, anglický trávník i neučesané drny, vynikne na terase, v zimní zahradě i moderním nebo stylově zařízeném interiéru.
Propustnost materiálu je ideální pro vytvoření okruží ke stromům, estetického prvku, jenž současně zadržuje vláhu, takže chrání půdu před vysycháním, ale také dobře propouští zálivku, navíc omezuje růst plevelů. Otvory pro uchopení a manipulaci lze využít k osazení květinami, stejně jako květináče a žardiny, v nichž se rostlinám skvěle daří. Stoly a sedáky jsou díky vysoké nosnosti použitelné pro všechny váhové kategorie, navíc jejich vytvarování poskytuje nečekaný komfort. Solidní váha předurčuje šamot také k realizaci držáků a stojanů pro slunečníky: šamotové prvky si zkrátka ani se silným deštěm starosti nedělají. Žáruvzdornost dělá ze šamotu ideální materiál pro zahradní ohniště, krb či gril, díky mrazuvzdornosti odpadá nutnost jejich uklízení na zimu. Ostatně, žlutooranžové zářivé prvky jsou trošičku i náhradou za chybějící sluneční paprsky…
Přesto (nebo možná právě proto), že plastiky Veroniky Oleríny dýchají ryzím češstvím, dokázaly se prostřednictvím výstav rozletět i do světa: viděli je v nedalekém Berlíně, Mnichově i Kolíně nad Rýnem, v Drážďanech, Paříži, Bratislavě, ve Vídni, ale absolvovaly také dalekou cestu do japonské provincie Mino.

GLOSA NEJEN O PÍSNIČCE

Barbara Semenov

... CO ČECH TO KVERULANT
JSEM ČLOVĚK MALÉ ZEMĚ
VĚČNĚ MI JEDE PANT
JEN ČINIT NECHCE SE MNĚ

A AŽ ZAS TI VOLI
PO VOLBÁCH POVOLÍ
ROZPOUTÁM NEVOLI
ALE JEN NA CHVÍLI

ABY SE NEŘEKLO
ŽE STRANÍM SNAD NĚKOMU
DVACET LET UTEKLO
JEN MY SE NEZMĚNILI

A TAK ZBYTEČNÉ OTÁZKY NEKLADU
DRŽÍM SE KLADNÝCH PŘÍKLADŮ
A ZEMI KTERÁ JE V ROZKLADU
R O Z K R A D U...

- text nové populární písničky v České republice

Australan odpoví na běžnou společenskou otázku „How are you?“ zcela automaticky slovy - „Fine“. Tak se stalo, že jeden odpověděl a vzápětí pad‘ mrtvý. Čech má automatizovanou odpověď nastavenou jinak - „Stojí to za starou belu“, - použijeme-li slušnou verzi. Každopádně je záhodno, aby z odpovědi vyplývalo, že horší to být už nemůže.

Zajímalo by mne, odkud se vzal ten český syndrom – „vše je špatně“? Patří, zdá se, již k bontonu společnosti budovat negativní obraz současného života. Stojí přitom za připomínku, že většina českého národa si donekonečna stěžuje (i v písni) pouze a jen tehdy, když jsou lidé svobodní. Za totality, místo stěžování si, se jen servilně přitakávalo nebo mlčelo (s výjimkou pár statečných). Kdy byli však Češi od zrušení totality s něčím spokojeni?

Tajemství prožití spokojeného života spočívá ve schopnosti být šťasten, spokojen s vlastním já. Z osobní zkušenosti víme, že se cítíme dobře ve společnosti lidí, kteří působí šťastně, a jejich pozitivní nálada se odráží na celém okolí. Celkem banální pravda, kterou nemusí nikdo rozvádět.

Australané jsou světově oblíbeni právě díky svému pohodovému a přátelskému postoji, každého z velkého člověčenství téměř zakořeněně chápou jako svého „mate“ – kámoše, souputníka v životě na sdílené planetě. Kámošům se tak, kupříkladu, nezávidí. Někomu se zkrátka zadaří líp, jinému méně. Tak to chodí a není třeba to řešit. Ti, kterým se zadařilo lépe, jsou respektováni, těm, kterým se daří hůře, se pomáhá. Závist, podobně jako hloupost nevedou k ničemu. Nebo ještě lépe, vedou celkem osvědčeně ke zlu.

Není mi jasné, proč a kde se mentalita Australanů a Čechů rozchází. Pozitivní morální hodnoty jsou vštěpovány člověku od dětství v obou zemích. Dokonce bych řekla, že pohádky, pověsti a legendy plné mravných a vznešených vzorů vždy byly a dodnes jsou v českých zemích podstatně hojněji zastoupeny a implementovány do výchovy než v zemích Nového světa.

Objektivně lze říci, že současná světová situace není ani ideální ani špatná. Ať žijeme kdekoliv, vždy si budeme přát lepší život a nikdy nebudeme spokojeni s nedostatky. Světová krize je nepříjemná, ale ještě horší je světová válka. Nevím o zemi, která by dnes byla spokojena s ekonomickou situací a se svými politiky. Většina Austrálie je frustrovaná vládou, ani zde nechybí korupce, boj o moc, falešné sliby, nesmyslné daně v čele s tou uhlíkovou,- ojedinělým výmyslem ve světě. Je to však demokraticky nastolená vláda a nikoho by nenapadlo, aby kromě společensky vyjadřované kritiky, vybízel lid k revoluci, ke svržení vlády, k nastolení vlastní vlády „odborníků“, atd. Každý ví, že takto se změny v demokratické společnosti nedělají. Přitom v Austrálii nemají zkušenosti s výsledky podobných „revolucí“ – na rozdíl od nás Čechů…

Průzkumy v České republice ukázaly, že dvě třetiny lidí jsou konstantně nespokojeny s hospodářskou a politickou situací země. Podle sociologů, psychologů, kněží i ekonomů patří Češi mezi nejvíce nespokojené národy. Nadávají na situaci kolem sebe stejně jako krizí sužovaní Řekové či Portugalci. Mnohem méně si stěžují Poláci, Slováci či Estonci. Na rozdíl od severských národů jsou prý Češi ze své přirozenosti pesimističtější. Sklenici, z níž je upito, vidí jako poloprázdnou, zatímco například optimističtí Dánové napůl plnou.

Přitom k věčnému stěžování si nemají Češi mnohdy ani důvod. Naopak. Česká ekonomika ani finance zatím nejsou ve vážné krizi, průmysl běží. Ale zprávy o korupci, krádežích a bankrotech dobré zprávy vytlačují. Nikdo si neuvědomuje, že v kontextu s celosvětovou dobou a uplynulými lety je dnes v Česku dosud ta nejschopnější vláda, jaká kdy byla. I když má samozřejmě stále své problémy a stále se musí učit. Konec konců i to je vidět.

Snad by se Češi mohli rozhlédnout, jak se chovají občané v jiných svobodných zemích. Demokracie neznamená anarchii a společenský chaos. Lidé mohou být nespokojeni, ale pouze postupným dalším zákonným vývojem - volbami, angažovaností, snahou - se v demokratické společnosti mohou věci změnit k lepšímu. Rozhodně ne nadáváním, naříkáním, pochybnými výzvami, uličním křikem, obskurním revolucionářstvím ani zvyšováním negativní – v české kotlině neblaze proslulé „blbé nálady“. Ta je zdárně živena také českými médii a bulvárem.

Je smutné, že k vytváření nálady, jak se všichni mají „špatně“, přihazuje dnes i mladý talentovaný zpěvák Tomáš Klus, který měl jinak nakročeno k slibné kariéře. V uplynulých dnech přišel ale s prapodivnou skládankou hesel jakoby opsaných z negativit chtivého tisku. Výsledek je o to horší, že rychle zapomínající Češi se rozhodli přirovnávat Kluse ke Karlu Krylovi. Jeho písničku „Iniciativní“ dávají do stejné roviny s protest songy Karla Kryla.

Nejen, že kvalita této písničky je textem i hudebně jako „nebe a dudy“ v porovnání s melodičností a především významovou hloubkou Karla Kryla, ale na rozdíl od účelu Krylova statečného komponování v totalitou ztrápené zemi, nepomáhá ničemu pozitivnímu, neobsahuje žádnou morální sílu a inspiraci. Naopak, je jen další modifikací nářku, že je špatně, za který ostatně zpěvákovi nehrozí žádná perzekuce, jako tomu bylo v případě Karla Kryla. Vynese spíš novodobému písničkáři zisk a prvoplánovanou popularitu mezi stejně negativně smýšlejícími Čechy. Těmi, co mají jasno na otázku „Jak se daří“.

I když špatně - ruku na srdce - není. Může být mnohem, mnohem hůř!

ČESKÁ FILHARMONIE DO AUSTRÁLIE

Zina Pacák

Je krásné slunné australské sobotní ráno a s kouřící kávou usedám k nejrevolučnějšímu médiu dnešní doby – k počítači. Než se pustím do svých oblíbených víkendových aktivit, tak nejdříve pohladím své oko i duši českým kvalitním čtením zde na obrácené polovině zeměkoule. V Západní Austrálii.

Ne že bych byla už od ranního rozbřesku hladová a nedočkavá českých internetových zpráv uváděných na seznam.cz typu: *„Muži se nechtělo do vězení, před policií se schoval za komínem.“, „Audi, v němž odjel Janoušek od policie, bouralo před lety s Paroubkem.“* či *„Gérard Depardieu si v Čechách pořídil povětrnou ženu. Víme, co s ní dělal.“* No comment.

Pohodlně opřena v židli najíždím myší na *online časopis* ***Čechoaustralan*** – *čísla časopisu*. Oooo!, vidím nový odkaz: ***Jsme na Facebook***. To je skvělý nápad a ještě skvělejší čin!, když tu mi vyvstane v hlavě věta, kterou jsem psala na novoroční přání svým přátelům: *„Nápady nepomohou, když se s nimi nepracuje.“* S douškem dobré kávy v ústech „otvírám” stránky Facebooku – a mé oči i duše žasnou nad nadpisem, který na mě doslova vykřikl! **„Česká filharmonie vystoupí v Austrálii.”**

Nádhera nádheroucí! Po kolika letech se toto těleso vydá na tak dalekou cestu přes Indický oceán? Pokud si dobře vzpomínám, tak filharmonická noha vstoupila na australskou půdu s nástrojem v ruce naposledy v únoru 1991? Pouštím se do, pro mě, vzrušujícího čtení:

„U příležitosti znovuotevření předního koncertního sálu v Melbourne budete mít velice vzácnou příležitost poslechnout si jedno z nejlepších světových hudebních těles.”

Ano, budeme mít vzácnou příležitost poslechnout si Českou filharmonii zde v Austrálii, protože Filharmonie potěšila, oslnila a nadchla svým vysoce kvalitním a nezapomenutelným hudebním výkonem české krajany a jistě i Australany naposledy v roce 1991, tedy před jednadvaceti lety. To je jedna generace!

Dále je psáno: *„…jedno z nejlepších světových hudebních těles.”*

Nepochybně ano, a důkazem toho je dlouhá řada zahraničních cest, které vedou od Japonska po Spojené státy americké, od Nového Zélandu po Kanadu, a stejně tak jejich hustá síť křižuje evropská kulturní velkoměsta. Filharmonie několikrát navštívila Německo, Španělsko a Portugalsko, USA, Velkou Británii, Rakousko, Švýcarsko, Francii, Holandsko a sousední Belgii, zájezdy do Itálie byly často spojeny i s koncerty v bývalé Jugoslávii, Polsko a v neposlední řadě i Rusko. Svou skvělou interpretací Filharmonie poctila rovněž Portoriko, Turecko, Brazílii, Jižní Koreu, Hongkong, Japonsko, Čínu a Malajsii. Filharmonie obletěla naši zeměkouli několikrát a na australské půdě si členové Filharmonie nezahráli jednadvacet let. Pěkný kus života. Napadá mě, kolikpak členů se dožívá tohoto nádherného štěstí, že ve své filharmonické kariéře navštíví Austrálii podruhé či potřetí? Po čtvrté (v roce 1959) asi těžko.

Pokračuji ve čtení: *„Česká filharmonie ve dnech* ***26. a 27. srpna 2012*** *odehraje dva exkluzivní koncerty* ***v Arts Centre Melbourne****.”*

Mé oko se pozastavuje nad oznámením dva ***exkluzivní*** koncerty. Cože!? Slovo exkluzivní je velmi slabý výraz pro takovou vzácnou návštěvu. Začínám se cítit malinko pobouřeně, ne tímto výrazem, to absolutně ne, ale skutečností, která nastane a vlastně je už dávno dojednaná. Moje pobouřenost si žádá malé vysvětlení. Tedy, Filharmonie přiletí do Austrálie do Melbourne dne 22. srpna tohoto roku a hráči budou mít pár dnů, přesně řečeno tři dny – magické číslo jako v pohádce - na aklimatizaci sebe samotných a i svých drahých nástrojů, na rozehrání se a v neposlední řadě několik hodin na naladění, sladění a rozehrání celého hudebního tělesa se sólisty a s tak krásným a náročným programem. Čtvrtého dne, 26. srpna Filharmonie zahraje první koncert a dne 27. srpna koncert druhý. Následující šestý

den 28. srpna mají členové Filharmonie pravděpodobně jako odměnu volno za jistě špičkový výkon, na vydýchání se a zrelaxovaní se po tak nesnadném několikahodinovém přesunu z Prahy přes Indický oceán do Melbourne, a následné zkoušení pestrého programu, aby zmíněné koncertní vystoupení mělo světovou a prvotřídní úroveň, což nepochybně bude mít. A rovněž na vydýchání a uklidnění své rozbouřené duše hlubokou emocionální interpretací. Sedmý den od příletu na australský kontinent, tedy 29. srpna, budou filharmonici stát se sbalenými nástroji, kufry a s nakoupenými dárky pro svou rodinu a přátele na letišti podruhé, s myšlenkou na návrat domů, do Prahy. Ne Sydney, Canberra, Perth, Brisbane či Darwin. Ale Praha.

Nedovoluji si položit otázku, zdali budou filharmonici a sólisté nadšeni či aspoň spokojeni s průběhem tohoto turné. Dva dny strávené v letadle, následně šest dní na jiném kontinentu, v jiném klimatu, jiném časovém pásmu a navíc s plným vědomím podat vrcholný výkon, a opět dva dny v letadle na cestě domů do Prahy. Výraz *exkluzivní* bych doplnila - ABSOLUTNĚ VELMI *exkluzivní*. Facebook mě informuje dále: *„Na repertoár zařadila také českou klasiku v podobě předehry Smetanovy Prodané nevěsty…“*

Skvěle sestavený koncertní program, a je úžasné, že první koncert začíná právě Bedřichem Smetanou (1824-1884), jehož skladby vznikaly v období romantismu. V druhé polovině 19. století v Praze ještě neexistovalo profesionální symfonické těleso, hrály orchestry pouze divadelní, a to orchestr Prozatímního divadla v součinnosti s orchestrem divadla německého. Smetana si v té době velmi přál, aby Češi mohli pořádat své vlastní koncerty a ve své iniciativě pokračoval s velkou urputností tak dlouho, až v prosinci roku 1869, s orchestrem Prozatímního divadla založil tradici tzv. *Filharmonických koncertů*, které také sám řídil.

Česká filharmonie bude interpretovat v Arts Centre Melbourne ryze českou hudbu v podobě Prodané nevěsty, vlastně dnes už z prodaného téměř celého Česka, kterou Smetana zkomponoval na libreto Karla Sabiny a jejíž premiéra se uskutečnila v roce 1866. Jistě z této Smetanovy předehry interpretované v 21. století a na druhé polovině zeměkoule vytryskne gejzír českého temperamentu, vášně, energie a síly.

Bedřicha Smetanu vystřídá o padesát let mladší vynikající český komponista a houslista, žák a zeť Antonína Dvořáka, Josef Suk (1874-1935) se svou Fantazií g moll pro housle a orchestr.

Josef Suk komponoval svá díla na přelomu pozdního romantismu a moderní hudby 20. století. K následným výstižným slovům Petra Weigla není co dodávat: „Suk – skladatel, pro mne znamená něco důvěrně českého, nejčistší inspiraci něčím národně jedinečným a „nám“ nesmírně sdělným. Krása, žal, drama, touha, láska a zvláštní poloha filozofična. Splývá pro mne vizuálně s malířem Preislerem i Zeyerovou imaginací.“

Vzácný první koncertní večer Filharmonie uzavře Beethovenovou Symfonií číslo 3. Významný německý

komponista Ludwig van Beethoven (1770-1827), dovršitel vídeňského klasicismu, který svým geniálním individuálním hudebním stylem otevřel dveře nové hudební epoše – romantismu, v níž oba výše zmínění čeští komponisté tvořili. Když bylo mladému talentovanému Beethovenovi dvanáct let, projížděl Bonnem stárnoucí Joseph Haydn. Setkal se s mladým géniem, v němž možná zahlédl nástupce právě zesnulého Mozarta, a nabídl Beethovenovi, aby se stal jeho žákem.

A tak se stalo.

Tento slavný německý komponista navštívil stověžatou matičku Prahu několikrát, kdy v domě hraběte Clam-Gallase na Staroměstském náměstí (mezi ulicí Celetnou a Železnou) zahrál řadu koncertů. A dokonce jeden z jeho pobytů připomíná pamětní deska s bustou na domě v Lázeňské ulici na Malé Straně (z Karlova mostu v Mostecké ulici druhá ulice doleva).

Dopila jsem vystydlou kávu a dolévám sklenici vody. Chtěla jsem strávit u počítačového čtení jen chvíli. Nevadí, budu si číst dál, ať se na mě vzpomínky valí:*„… nebo Janáčkovy poslední opery Z mrtvého domu…“*

Druhý koncertní večer otevírá o třicet let mladší než Smetana a o dvacet let starší než Suk Leoš Janáček (1854-1884) se svou operou Z mrtvého domu, která vznikla na samém sklonku jeho života. Brněnský Mistr si vzal inspiraci z Dostojevského románu Zápisky z mrtvého domu, podle nějž si načrtl scénář a libreto si napsal sám. Děj opery se odehrává v sibiřské věznici a líčí osudy jednotlivých vězňů. Tento světově uznávaný český komponista klasické hudby je nesmírně ceněn pro svou specifickou melodiku vycházející z lidové hudby moravských regionů, zejména Slovácka a Lašska.

V onen vzácný večer v Arts Centre Melbourne dále zazní Martinů a jeho orchestrální skladba Památník Lidicím.

Bohuslav Martinů (1890-1959), světově proslulý komponista moderny 20. století, působil v letech 1920-23 jako houslista v České filharmonii a v letech 1922-23 se stal žákem Mistra Josefa Suka. Od roku 1923 žil trvale mimo svou vlast.

Premiéra Památníku Lidicím se uskutečnila dne 28. října 1943 na koncertě k 25. výročí založení Československé republiky ve Spojených státech amerických v podání Philharmonic-Symphony Orchestra of New York (tehdejší název orchestru Newyorské filharmonie). Česká exilová vláda v Londýně v té době požádala Mistra o pamětní dílo bezprostředně po hrůzných událostech v Lidicích červnu 1942. Martinů trvalo rok, i když je dílo rozsahem krátké, než Lidice dokončil. Ve svých programových poznámkách Martinů popsal Památník Lidicím jako náboženský chorál, vystavěný na konturách modlitby a odezvy.

Bohuslav Martinů zemřel v srpnu 1959. Na podzim téhož roku Filharmonie uskutečnila unikátní turné, jež zavedlo orchestr během tří měsíců na Nový Zéland, do Austrálie, Japonska, Číny, Indie a Sovětského svazu. Dochází mi, jak se ten svět mění vždy, všude a všem. Před padesáti dvěma lety Filharmonie vycestovala na druhou polovinu zeměkoule na tři měsíce, letos sotva na týden. Koho by to TEHDY napadlo?

Jako další vynikající mistrovské dílo v podání České filharmonie na tomto ojedinělém koncertu zazní Richard Strauss (1864-1949) - Koncert pro lesní roh číslo 2. Straussův otec byl hlavní trubač na lesní roh v mnichovském dvorním orchestru a základní hudební vzdělání mu vštípil jeho otec. Je patrné, že otec byl pro Strausse velkým vzorem a toto dílo může být jako poděkování otci za jeho lásku a učení k hudbě.

Ale zpět k Facebooku a k jeho oznámení o České Filharmonii - *„… či Dvořákovu 6. symfonii."*

Smetanovy pionýrské počátky tzv. filharmonických koncertů konaných v Praze po roce 1869 (výše již zmíněno) postupem času vystřídal a navázal na ně Antonín Dvořák (1841-1904), jeden z nejvýznamnějších komponistů všech dob, světově nejproslulejší a nejhranější český komponista. Johannes Brahms, často považován za posledního velkého skladatele klasické německé hudební tradice, byl laskavý a velkorysý člověk, který nezištně pomáhal mladým nadaným umělcům, zvláště Dvořákovi. Zasloužil se o udělení finanční podpory Dvořákovi a později pak jeho díla doporučil tehdy slavnému hudebnímu nakladateli Simrockovi. Brahms řekl: „Dvořákova témata pro vedlejší myšlenky by mně docela stačila i na myšlenky hlavní…" Skvěle vyseknutá poklona od velkého Mistra!

Dne 4. ledna 1896 se konal v Praze v Rudolfínu koncert, jímž zahájil svou činnost nový spolek „Česká filharmonie – Spolek ku povznesení hudebního umění v Praze…", Antonín Dvořák jej zaštítil svým jménem, skladbami a dirigentským výkonem. Tento koncert je považován za den zrození České filharmonie.

Kdykoliv se procházím v Praze Starým Městem, nikdy neopomenu navštívit aspoň na pár minut kostel svatého Jakuba a nadýchat se tak magicky hluboké atmosféry. Mistr zde zkomponoval jednu z nejslavnějších skladeb – světoznámou mši Stabat Mater (1876-77). Chodíval sem do tohoto svatého stánku, aby otevřel svou bolavou duši a nechal tak průchod velkému a hlubokému mateřskému i otcovskému žalu nad drásavou ztrátou jejich milovaného syna, který se napil mléka, kam se nešťastnou náhodou dostaly zápalky, a tím se otrávil.

Článek o České filharmonii na Facebooku je dočtený. Teď mi nezbývá nic jiného, než si elektronicky objednat vstupenku na koncert, nejraději na oba dva, a také letenku. Jak se píše v bibli: „Když nemůže Mohamed k hoře, musí hora k Mohamedovi," a nechat se tak strhnout do víru hlubokých vášní a pocitů překrásnou světově proslulou hudbu, kterou zkomponovala ruka česká a německá. A zároveň si z tohoto absolutně velmi ***exkluzivního*** koncertu odnést, na dalších dvacet jedna let (?) naplněné srdce, duši i mysl hluboce hřejivým pocitem a hrdostí, že jsme Češi, Evropané a že patříme do té velké kultivované rodiny - lidství. Nádhera nádheroucí!

PŘEDPLATNÉ ČASOPISU ČECHOAUSTRALAN - $40

Šeky nebo peněžní příkazy - Money orders na účet CECHOAUSTRALAN zasílejte na adresu redakce ČECHOAUSTRALAN P. O. Box 1008, Hawksburn, VIC 3142, AUSTRALIA

Můžete platit i elektronicky bankovním převodem:-
Bankovní spojení: EisBlue Holdings Pty Ltd, CECHOAUSTRALAN ACCOUNT - Account #: 813753720
National Australia Bank - BSB: 083-004, 330 Collins Street, Melbourne 3000, Australia

Jsme na Facebook, přidejte se k nám - https://www.facebook.com/Cechoaustralan

www.cechoaustralan.com

Klikněte na Like

Zimní pláž na Great Ocean Road v Austrálii - foto Jana Benešovská

Fota letních vlčích máků v Čechách na titulní straně - Eva Jančík

Redakce ČECHOAUSTRALAN - Barbara Semenov
P.O. Box 1008, Hawksburn, VIC 3142, Australia
email adresa - bsemenov@cechoaustralan.com

ČECHOAUSTRALAN © —NEZÁVISLÝ CELOAUSTRALSKÝ KRAJANSKÝ LIST

If undelivered return to:
P. O. Box 1008
Hawksburn 3142
AUSTRALIA

Print Post Approved
PP 381712/02414

POSTAGE PAID AUSTRALIA